

Innst. S. nr. 145

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.meld. nr. 34 (2006-2007)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om norsk klimapolitikk

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Regjeringen foreslår i St.meld. nr. 34 (2006-2007) at Norge skal være karbonnøytralt i 2050, Norge skal fram til 2020 redusere de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990, og Norge skal skjerpe sin Kyotoforpliktelse med ti prosentpoeng - til ni prosent under 1990-nivå. Innsatsen for reduksjon av utslipp i Norge må intensiveres - om lag halvparten og opp mot to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjon av klimagasser skal tas nasjonalt.

En bedre internasjonal klimaavtale er det første og viktigste elementet i klimapolitikken, og Regjeringen vil arbeide for en ambisiøs internasjonal klimaavtale som omfatter flest mulig land. Norge må bidra til utslippsreduksjoner i utviklingsland og i raskt voksende økonomier som Kina, India med flere.

Etter at Norge har sluttet seg til det europeiske kvotesystemet, vil om lag 70 prosent av de nasjonale utslippene være underlagt kvoteplikt eller CO₂-avgift. På områder som er underlagt generelle virkemidler, er Regjeringens utgangspunkt at man som hovedregel skal unngå ytterligere regulering. Samtidig vil Regjeringen videreføre den muligheten vi har i dag til å benytte andre virkemidler i tillegg til kvoter og avgifter, også i disse sektorene.

Regjeringen foreslår i meldingen sektorvise klimahandlingsplaner og sektorvise mål for de sentrale utslippssektorene i Norge. Det legges fram hand-

lingsplaner for petroleum og energi, transport, industri, primærnæringer og avfall samt for kommunalt klimaarbeid og driften av statlig sektor. Innen hver sektor er det presentert en oversikt over det teknisk mulige potensialet for utslippsreduksjoner, samt tiltak som Regjeringen vil igangsette arbeid med.

Regjeringen vil spesielt vurdere tiltak som er kostnadseffektive i lys av en forventet stigende karbonpris over investeringenes levetid, og som ikke nødvendigvis utløses av dagens virkemiddelbruk. Tiltak som bidrar til teknologiutvikling vil bli særlig vurdert.

Regjeringen vil legge opp til kontrollstasjoner og videreutvikling av nasjonal virkemiddelbruk hvert femte år, og Regjeringen vil innhente uavhengige faglige vurderinger av norsk klimapolitikk fra institusjoner og/eller personer med bred erfaring og kunnskap i utforming og gjennomføring av klimapolitikk. Regjeringen foreslår også at det midtveis i den første Kyoto-perioden (2010) legges fram for Stortinget en vurdering av klimapolitikken og behov for endrede virkemidler.

For en nærmere vurdering av Norges kostnader ved å oppfylle forpliktelsen under Kyotoprotokollen, vises det til St.prp. nr. 49 (2001-2002) Om samtykke til ratifikasjon av Kyotoprotokollen av 11. desember 1997 til FNs rammekonvensjon om klimaendringer av 9. mai 1992, som igjen bygger på beregninger presentert blant annet i St.meld. nr. 54 (2000-2001).

Regjeringen legger opp til at CO₂-avgiften videreføres, samtidig som et kvotesystem for perioden 2008-2012 innføres for de sektorene som i dag er omfattet av EUs direktiv for kvotehandel, samt eventuelle andre kilder og utslipp. Økonomiske og administrative konsekvenser for de næringer som tas inn i kvotesystemet er drøftet i Ot.prp. nr. 66 (2006-2007) Om lov om endringer i klimakvoteloven m.m.

Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen av enkelttiltakene i denne meldingen i forbindelse med de årlige statsbudsjettene.

DEL I: REGJERINGENS KLIMAPOLITIKK

Regjeringens klimapolitiske mål og internasjonale strategi

Regjeringen vil at Norge skal være en pådriver i arbeidet for en mer ambisiøs og mer omfattende klimaavtale etter Kyoto-perioden, med utgangspunkt i målet om at den globale temperaturøkningen skal holdes under 2 °C sammenliknet med førindustrielt nivå.

- Regjeringens mål om karbonnøytralitet i 2050 innebærer at Norge vil redusere de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 100 prosent av egne utslipp innen 2050. Utslippene fra norsk territorium vil da være nøytralisert av reduksjoner Norge betaler i andre land, gjennom kjøp av kvoter eller andre tilsvarende mekanismer som er tilgjengelige på det tidspunktet.
- Regjeringens mål om å kutte de globale utslippene av klimagasser fram mot 2020 tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990, vil inkludere både utslippsreduksjoner i Norge, inklusive opp-tak av CO₂ i skog, og Norges bidrag gjennom utslippsreduksjoner i andre land.

I nasjonalbudsjettet for 2007 ble utslippene av klimagasser i 2020 på usikkert grunnlag anslått til om lag 59 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Erfaringsmessig vil en slik referansebane kunne endres over tid. Basert på en tiltaksanalyse utført av Statens forurenningstilsyn, sektorvise klimahandlingsplaner samt eksisterende virkemidler, mener Regjeringen det er realistisk å ha et mål om å redusere utslippene i Norge med 13-16 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007, når skog er inkludert. Dette vil innebære at om lag halvparten og opp mot to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjon tas nasjonalt. Med en eventuell videreføring av Kyoto-protokollens regelverk for skog vil det anslagsvis være mulig å få godskrevet et nettoopptak opp mot 3 millioner tonn CO₂ i et norsk utslippsregnskap for 2020.

I vurderingen av utslippsreduksjoner som skal finansieres utenom Norges grenser, vil Regjeringen legge stor vekt på tiltak og prosjekter som sikrer at klimapolitikken kan få størst mulig positiv virkning på økonomisk utvikling og fattigdomsbekjempelse i utviklingsland.

Regjeringen vil innenfor Kyoto-protokollens første periode (2008-2012) skjerpe Norges Kyoto-for-

pliktelse med ti prosentpoeng - til ni prosent under 1990-nivå, samt sørge for at en betydelig del av reduksjonene skjer gjennom nasjonale tiltak. Det vil si at Norges utslipp, når det er tatt hensyn til bruk av de fleksible mekanismene under Kyoto-protokollen, i gjennomsnitt i perioden 2008-2012 skal være ni prosent lavere enn de var i 1990. Dette vil i stor utstrekning bli innfridd gjennom finansiering av tiltak i utviklingsland.

Regjeringen vil arbeide for en internasjonal klimaavtale som omfatter flest mulig land, og man må etablere et bredere, mer ambisiøst og forpliktende globalt klimaregime. Industrilandene må gå foran med å ta ansvar for utslippsreduksjoner, men alle land med store utslipp må på sikt delta for å kunne oppnå nødvendige globale utslippsreduksjoner. Et langsiktig mål vil være å etablere en global pris på klimagasser, noe som blant annet kan oppnås gjennom et mer globalt kvotehandelssystem. Kvoter bør fordeles med utgangspunkt i prinsippet om felles, men differensierte forpliktelser. I tråd med samme prinsipp bør plikten til å levere kvoter for egne utslipp gjelde for alle parter til avtalen.

Kyotoprotokollen er et godt grunnlag for videre samarbeid, og framtidig internasjonalt samarbeid må baseres på de institusjonelle rammene som er etablert. Viktige elementer i Protokollen må beholdes, slik som differensierte utslippsforpliktelser, alle klimagasser må være inkludert, og bruk av fleksible mekanismer som kvotehandel og prosjektbasert samarbeid må videreføres. På sikt bør en ha som mål å gå i retning av en global pris på klimagasser, noe som blant annet kan oppnås gjennom et mer globalt kvotehandelssystem - og hvor alle land har utslippsforpliktelser. Industriland må samtidig være innstilt på å bistå utviklingslandene med utslippsbegrensninger, teknologiutvikling og tilpasning til klimaendringer.

Regjeringen legger opp til at staten skal bidra til utslippsreduksjoner i andre land gjennom kjøp av kvoter fra prosjekter under Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) og Felles gjennomføring (JI). Utover kostnadseffektive utslippsreduksjoner kan CDM-prosjekter være gode redskaper for utvikling.

Norges bidrag til reduksjoner av utslippsveksten i andre land skal også skje gjennom utvikling av klimavennlig teknologi, overføring av slike teknologier samt kunnskap om disse til utviklingslandene.

På bakgrunn av prognosene om framtidig kraftbehov forventer Regjeringen at CO₂-håndtering vil bli et sentralt tiltak for å redusere verdens samlede utslipp av klimagasser, og ønsker å bruke norsk kompetanse til å bidra til reduksjon i CO₂-utslipp gjennom internasjonal spredning av slik teknologi. Når det gjelder implementering av slik teknologi i utviklingsland, vil det være viktig at CO₂-håndtering som metode godkjennes under CDM.

Regjeringens nasjonale klimapolitikk

Det vises i meldingen til at om lag 70 prosent av de nasjonale utslippene vil være underlagt kvoteplikt eller CO₂-avgift etter at Norge har sluttet seg til det europeiske kvotesystemet. Enkelte utslippskilder kan verken pålegges kvoteplikt eller CO₂-avgift, og her må myndighetene bruke andre virkemidler for å redusere klimagassutslippene.

På områder som er underlagt generelle virkemidler, er Regjeringens utgangspunkt at man som hovedregel skal unngå ytterligere regulering.

Regjeringen vil gjennomgå skatte- og avgiftsnivået med sikte på å foreta endringer for å fremme miljøvennlig atferd. Dette må skje innenfor en provenytnøytral ramme. Regjeringen vil holde skattenivået fra 2004, men øke miljø- og klimaavgifter mot tilsvarende reduksjoner av andre skatter og avgifter.

Regjeringen vil videreføre virkemidler som sikrer gjennomføring av kostnadseffektive tiltak på tvers av sektorer.

Det nasjonale kvotesystemet og avgifter på utslipp er sektorovergripende virkemidler som er innført for å redusere klimagassutslippene. Regjeringen vil vurdere å inkludere også virksomheter som ikke har obligatorisk kvoteplikt i EU. Prinsippet om at forurenseren skal betale tillegges avgjørende vekt, også ved utformingen av det norske kvotesystemet. De fleste kvotene som norske virksomheter samlet vil trenge for å oppfylle kvoteplikten, må derfor kjøpes i markedet.

Regjeringen legger ikke opp til å tildele vederlagsfrie kvoter til offshoresektoren. Vederlagsfrie kvoter for fastlandsindustrien vil bli tildelt på grunnlag av gjennomsnittlige utslipp i basisperioden 1998-2001. Samlet skal tildeling av vederlagsfrie kvoter tilsvare 92 prosent av utslippene som virksomhetene hadde i basisperioden. Det vil bli tildelt 100 prosent på grunnlag av prosessutslippene og 87 prosent ut fra energiutslippene. Samlet antas tildelingen av vederlagsfrie kvoter å svare til 25 prosent av behovet for alle kvotepliktige. I tillegg vil det bli satt av en reserve til nye gasskraftverk som skal basere seg på rensing, og høyeffektive kraftvarmeverk med konseksjon. Størrelsen på reserven er ikke endelig bestemt, men det antas at det samlede volumet av vederlagsfrie kvoter kan bli i størrelsesorden 30 prosent av det de kvotepliktige trenger, som er vesentlig lavere enn i noe annet land i det europeiske kvotesystemet. De kvotepliktige virksomhetene vil få anledning til å bruke kvoter utstedt under de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene Felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen etter nærmere regler.

CO₂-avgiften er hovedvirkemidlet i Norge for reduksjon av klimagassutslipp for virksomheter som ikke er omfattet av kvotesystemet. CO₂-avgiften dekker om lag 52 prosent av de norske klimagassutslip-

pene og om lag 68 prosent av de samlede CO₂-utslippene. I dag er bruk av mineralolje og bensin og utslipp fra petroleumsvirksomheten ilagt CO₂-avgift. De ulike mineralske produktene har imidlertid forskjellige avgiftssatser.

Forurensningsloven er sektorovergripende og gjelder i prinsippet klimagassutslipp. Virksomheter med kvotepliktige utslipp av CO₂ må ha særskilt utslippstillatelse etter forurensningsloven for disse utslippene. De tre avgiftene som eksplisitt knytter seg til utslipp av klimagasser er CO₂-avgiften, avgiften på import av kjemikalier med hydrokarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) og sluttbehandlingsavgiften på avfall.

Avgiftssatsen i 2007 tilsvarende om lag 194 kroner per tonn CO₂-ekvivalent - på linje med CO₂-avgiften på mineralolje. Samlet omfatter kvotesystemet og avgiftene i overkant av 70 prosent av klimagassutslippene.

I rapporteringen til FNs klimakommisjon i desember 2005 ble det anslått at gjennomførte tiltak i Norge siden 1990 har bidratt til å redusere utslippene i 2010 med rundt 11 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. En videreføring av dagens virkemiddelbruk, herunder CO₂-avgifter, vil bidra til ytterligere utslippsreduksjoner i årene framover. Uten tiltak gjennomført etter 1990 ville utslippene av klimagasser i Norge på usikkert grunnlag kunne anslås til 75-80 millioner tonn i 2020. Anslaget tar utgangspunkt i at økt innenlandsk kraftetterspørsel fram mot 2020 dekkes inn på billigste måte, dvs. i form av gasskraft uten rensing i Norge.

Det er i meldingen gitt en omtale av muligheter for utslippsreduksjoner i Norge og kostnadene ved disse, og av kostnadene knyttet til en ambisiøs klimapolitikk. Det er videre gitt en omtale av Lavutslippsutvalget og om utvalgets forslag til helhetsløsning.

Forskning og overvåking

Forskning på klimasystemet og klimaendringer står sentralt for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag for prognoser av framtidige klimaendringer og effekter av disse. Regjeringen vil styrke klimarelatert forskning og forskning og utvikling av miljøvennlige energiteknologier, herunder bruk av fornybare energikilder og fangst og lagring av CO₂. Det er behov for økt kunnskap om klimatilpasningstiltak og sårbarhet i utviklingsland. Det legges i meldingen vekt på at forskning om klima, miljø og energi går på tvers av fag-, sektor- og departementsgrenser – og vil være et fellesprosjekt for hele Regjeringen.

Nasjonal handlingsplan for klimaforskning, som ble lagt fram av Norges forskningsråd i 2006, og Klimaforskning i norsk utviklingssamarbeid, er presentert i meldingen. Regjeringen vil se den nasjonale

handlingsplanen i sammenheng med oppfølgingen av de langsiktige klimamålene og de sektorvise klimahandlingsplanene. I tillegg til den konkrete satsingen på klimaforskning vil den brede satsingen på blant annet forskerrekuttering, utstyr og infrastruktur ved universitetene og høyskolene bidra til å styrke den klimarelevante forskningen i Norge.

Regjeringen vil vurdere å etablere et forum for strategisk samarbeid for klima- og miljøforskning etter modell av strategiprosessene OG21 og Energi21, og vil involvere aktører innen klima- og miljøforskning. Her vil både forskningsmiljøer, miljøorganisasjoner, offentlige etater og næringsliv samarbeide.

Det vises for øvrig til at klimakonvensjonen omfatter krav til industrilandene om forskning og overvåking. Partsmøtet i Nairobi i 2006 oppfordret industrilandene til å øke omfanget av klimaovervåkingen.

Når det gjelder klimarelatert overvåking skal Norge være i front internasjonalt mht. utvikling av kunnskap om, for og i nordområdene (jf. nordområdestrategien). Norge har et spesielt ansvar for overvåking av klimaprosesser og effekter av disse på natur, menneske og samfunn i Arktis. En økt satsing på forskning og overvåking i nordområdene vil gi oss en unik innsikt i pågående klimaendringer og de forsterkende effekter klimaprosessene i området har på den globale oppvarmingen og virkninger for natur og samfunn.

DEL II: KLIMAHANDLINGSPLANER

Sektorvise klimahandlingsplaner

Regjeringen foreslår i meldingen sektorvise klimahandlingsplaner og sektorvise mål for de sentrale utslippssektorene i Norge. Formålet er å identifisere de virkemidler som gir kostnadseffektive utslippsreduksjoner for den enkelte sektor, og som med dagens virkemiddelbruk ikke blir gjennomført.

Målene knyttet til sektorene er basert på anslag, og vil måtte revurderes dersom endringer i framtidige prognoser, kostnader, teknologiutvikling eller andre vesentlige endrede forutsetninger tilsier det. Innen hver sektor er det i meldingen presentert en oversikt over det som antas å være det tekniske potensialet for utslippsreduksjoner, samt tiltak som Regjeringen vil igangsette arbeid med.

Petroleum og energi

Statens forurensningstilsyn har utredet en rekke enkelttiltak som kan bidra til å redusere utslippene av klimagasser fram mot 2020, og som er nærmere presentert i meldingen. En viktig premiss for analysen er at det i hovedsak er tekniske tiltak som er vurdert. Tiltak som medfører større samfunnsmessige endrin-

ger, endret produksjonsnivå eller atferdsendringer er i liten grad inkludert. Regjeringen vil spesielt vurdere tiltak som er kostnadseffektive i lys av en forventet stigende karbonpris over investeringsenes levetid, og som ikke nødvendigvis utløses av dagens virkemiddelbruk. Tiltak som bidrar til teknologiutvikling vil bli særlig vurdert. Særskilte tiltak kan også bli vurdert for å mobilisere befolkningen til tidligere omstilling til forbruksmønstre som gir lave utslipp, enn det som en forventet stigende karbonpris vil utløse alene.

Regjeringens mål er at eksisterende og nye virkemidler i petroleum- og energisektoren vil utløse en reduksjon i klimagassutslippene med mellom tre og fem millioner tonn CO₂-ekvivalenter i denne sektoren i forhold til den referansebanen som legges til grunn i Statens forurensningstilsyns tiltaksanalyse.

Regjeringen vil arbeide for en fortsatt økning i ressursutnyttelsen på norsk kontinentalsokkel, blant annet gjennom økt utvinningsgrad, tilleggsutbygginger og nye prosjekter. Regjeringen vil fortsette arbeidet for elektrifisering av norsk sokkel, gjennom teknologiutvikling og bruk av generelle virkemidler.

Transport

Statens forurensningstilsyn har i sin tiltaksanalyse anslått det tekniske potensialet for utslippsreduksjoner i landtransport- og luftfartssektoren i 2020 til 4,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. CO₂-avgiftene, kjøretøyavgifter, tilskudd til kollektivtransport og gang- og sykkelveger og arealpolitikk er de viktigste eksisterende virkemidlene i landtransport- og luftfartssektoren. Regjeringen legger til grunn at disse virkemidlene vil utløse deler av dette potensialet.

Regjeringens mål er at eksisterende og nye virkemidler i transportsektoren vil utløse en reduksjon i klimagassutslippene med mellom 2,5 og 4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i denne sektoren i forhold til den referansebanen som legges til grunn i Statens forurensningstilsyns tiltaksanalyse.

Industri

Statens forurensningstilsyn har i sin tiltaksanalyse anslått det tekniske potensialet for utslippsreduksjoner i industrisektoren i 2020 til 5,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Kvotesystemet og frivillige avtaler til 2007 er de viktigste eksisterende virkemidlene i industrisektoren. I tillegg gjelder forurensningsloven. Regjeringen legger til grunn at disse virkemidlene vil utløse deler av dette potensialet.

Regjeringens mål er at eksisterende og nye virkemidler i industrien vil utløse en reduksjon i klimagassutslippene med to til fire millioner tonn CO₂-ekvivalenter i denne sektoren i forhold til den refe-

ransebanen som legges til grunn i Statens forurensningstilsyns tiltaksanalyse.

Primærnæringer og avfall

Statens forurensningstilsyn har i sin tiltaksanalyse anslått det tekniske potensialet for utslippsreduksjoner i landbrukssektoren i 2020 til 1,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, og i fiskerisektoren er potensialet for utslippsreduksjoner i 2020 anslått til 50 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Regjeringen legger for landbrukssektoren til grunn at eksisterende virkemidler som for eksempel krav om gjødselplanlegging og reguleringer av spredning og lagring av husdyrgjødsel, vil utløse deler av potensialet anslått der, og at eksisterende virkemidler i fiskerisektoren hhv. vil utløse deler av potensialet der.

Statens forurensningstilsyn har i sin tiltaksanalyse videre anslått det tekniske potensialet for utslippsreduksjoner i avfallssektoren i 2020 til 0,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Krav til avfallsbehandling, sluttbehandlingsavgift og produsentansvarsordninger er de viktigste eksisterende virkemidlene i avfallssektoren, og Regjeringen legger til grunn at disse virkemidlene vil utløse deler av dette potensialet.

Regjeringens mål er at eksisterende og nye virkemidler i primærnæringene og avfallssektoren vil utløse en reduksjon i klimagassutslippene med 1-1,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i denne sektoren i forhold til den referansebanen som legges til grunn i Statens forurensningstilsyns tiltaksanalyse.

Landtransport, luftfart og mobile kilder

Klimagassutslippene fra denne sektoren utgjorde 12,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2005, som tilsvarer om lag 24 prosent av de samlede utslippene dette året.

Det forventes fortsatt sterk vekst i CO₂-utslippene fra landtransport og luftfart dersom ikke nye tiltak iverksettes. Fra 2005 til 2010 er det ventet en vekst på om lag 15 prosent, og i perioden 2005 til 2020 er det forventet en vekst på nær 40 prosent. I 2020 er det anslått at utslippene fra landtransport og luftfart vil utgjøre om lag 28 prosent av de samlede utslippene dersom ikke nye tiltak iverksettes.

Biodrivstoff

Økt bruk av biodrivstoff til erstatning for fossilt drivstoff vil bidra til å redusere klimagassutslippene (fossilt CO₂) fra vegtrafikken. Biodrivstoff regnes for å være klimagassnøytralt etter Kyotoprotokollen. Regjeringen vil sende på høring forslag til forskriftsendringer som stiller krav om at minimum to volumprosent av årlig omsatt volum drivstoff til vegtrafikk

skal bestå av biodrivstoff fra og med 2008, stigende til fem volumprosent fra og med 2009.

Regjeringen vil med et omsetningskrav stimulere til økt bruk av biodrivstoff. Opptrappingen over tid er foreslått for å ta hensyn til at det vil ta tid blant annet å gjennomføre nødvendige endringer på raffineriene, avklare innkjøp og distribusjon av biodrivstoffet, få på plass nye tanker på distribusjonsanleggene og klargjøre tanker og anlegg på bensinstasjonene. Regjeringen vurderer at et omsetningskrav er et mer kostnadseffektivt virkemiddel for å sikre en bestemt andel omsatt biodrivstoff enn for eksempel et innblandingskrav eller pumpekrav. Regjeringen vil arbeide videre med en nasjonal målsetting om ca. 7 volumprosent biodrivstoff fra 2010.

Norske myndigheter vil arbeide aktivt sammen med EU overfor bil- og oljebransjen for å få hevet terskelen for lavinnblanding av biodrivstoff.

Regjeringen vil vurdere mulighetene for samarbeidsavtaler med deler av transportbransjen - med tanke på å utløse potensialet for bruk av høyinnblandet biodiesel i dagens kjøretøypark, spesielt tyngre kjøretøy. Særlig større flåteeiere, med profesjonelle vedlikeholdsrutiner og faglig ekspertise, vil kunne være interessante samarbeidspartnere - for eksempel drosjer, langtransportører og varebiler.

Regjeringen vil samarbeide med blant annet EU, internasjonale organer og drivstoffbransjen for å få på plass ordninger for å fremme bærekraftig produksjon og import av biodrivstoff. Dette bør baseres på bærekraftskriterier og livsløpsanalyser av ulike virkninger av de ulike biodrivstoffene.

Regjeringen vil evaluere strategien for økt bruk av biodrivstoff senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2009.

Regjeringen vil i samarbeid med aktørene ta initiativ til en strategi for økt FoU på annengenerasjons biodrivstoff, herunder vurdere støtteordninger til demonstrasjonsanlegg. Regjeringen vil vurdere om omsetningskravet også bør utvides til å omfatte andre typer fossile brenslere som marin gassolje, anleggsgassdiesel og fyringsolje.

Miljøvennlig transport

Omlagningen av engangsavgiften på kjøretøy vil ha effekt innenfor Kyoto-perioden og vil øke over tid med utskifting av bilparken. Det er energikrevende å produsere en bil, og det er ikke ubetinget et effektivt miljøtiltak å stimulere til en raskere utskifting av bilparken i et globalt klimaregnskap.

Nye biler bør være mest mulig utslippseffektive, og Regjeringen ønsker å gjøre det enklere for forbrukeren å orientere seg om hvilke biler som er miljøvennlige. Regjeringen vil være en pådriver i det europeiske arbeidet med krav til kjøretøy for å redusere klimagassutslipp fra bilparken, herunder arbeide for

at nye biler som selges etter 2015 skal kunne bruke betydelige andeler klimanøytrale eller utslippsfrie drivstoff.

Regjeringen ønsker å styrke arbeidet for miljøvennlig transport, og vil utrede spørsmålet om å opprette et eget organ, Transnova. Dette organet vil ha oppgaver innen informasjon og opplæring og mulighet for å gi direkte finansiell støtte til effektive og hensiktsmessige prosjekter, som ikke blir realisert på grunn av mangel på kapital eller strukturelle barrierer.

For å stimulere utviklingen av miljøvennlige kjøretøy foreslår Regjeringen å sette krav til maksimalt CO₂-utslipp i retningslinjene for statlige anskaffelser på maksimum 120-140 g/km i 2008. Utslippskravet vil bli skjerpet over tid. Regjeringen vil også vurdere om kommunale og statlige kjøretøy skal gå på CO₂-fritt eller CO₂-nøytralt drivstoff innen 2020.

Regjeringen mener en sterkere differensiering i samferdselspolitikken mellom byer og landområder er nødvendig. I byer må forholdene legges bedre til rette for at folk kan reise kollektivt, gå eller sykle. Dette må kombineres med restriktive tiltak overfor privatbilbruken, som parkeringspolitikk og vegprising. Regjeringen vil vurdere å gi økt prioritet til vegtiltak som gir positive klimaeffekter.

Statlige virkemidler

Regjeringen legger vekt på å utvikle et effektivt og forutsigbart transportsystem som skal bidra til å redusere miljøbelastningene.

Regjeringen vil videre styrke belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk eller tilsvarende ordning, og prioritere byområder som ønsker å utprøve vegprising, differensierte bompenge-satser eller andre trafikkregulerende tiltak

Regjeringen ønsker å åpne for bruk av bompenge og annen trafikanbetaling til drift av kollektivtransport for å få et bedre kollektivtilbud i byområdene. Regjeringen vil videreføre arbeidet for bedre framkommelighet for kollektivtransport og syklistene i byene.

Regjeringen viser til at det foreløpig ikke er registrert lokal vilje til å ta i bruk gjeldende lovverk for vegprising. Regjeringen vil arbeide med tiltak som kan gjøre vegprising til et mer aktuelt tiltak i de områder som har spesielle kø- og miljøutfordringer, og en sterkere målretting av virkemidlene innenfor belønningsordningen for kollektivtrafikk vil bl.a. bli vurdert i den evalueringen som pågår.

Luftfart

Regjeringen ønsker at Norge skal delta i et eventuelt europeisk kvotemarked for luftfart. Det vises til at EU-kommisjonen har lagt fram et forslag til end-

ringer i kvotedirektivet, slik at CO₂-utslippene fra luftfartssektoren blir inkludert i EUs kvotesystem. Forslaget innebærer at alle flygninger internt i EU/EØS-området blir kvotepliktige fra 2011, mens systemet fra 2012 utvides til også å omfatte alle flygninger til og fra EU. I henhold til dette forslaget vil flyselskapene måtte ha klimakvoter tilsvarende sine utslipp av CO₂. Denne utvidelsen av EUs kvotesystem vil også gjøre norske flygninger kvotepliktige.

Regjeringen vil arbeide for en beskatning av internasjonal luftfart, og for at inntektene fra en slik skatt skal bidra til finansieringen av FN.

Skipsfart

Regjeringen vil arbeide for at internasjonal skipsfart inkluderes i framtidige klimaavtaler.

Klimagassutslipp fra innenriks skipsfart utgjorde i 2005 2,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, som er ca. fem prosent av de totale norske klimagassutslippene. Skipsfarten har hatt en årlig prosentvis økning i klimagassutslipp siden 1990 - med 0,9 prosent. Det forventes årlig vekst i utslippene i Kyoto-perioden, og videre økning også fram mot 2020. Utslippsveksten er knyttet til økt salg av drivstoff på grunn av økt aktivitetsnivå.

Regjeringen la i 2007 fram en nasjonal maritim strategi med tanke på å utvikle en av verdens mest innovative, miljøvennlige og verdiskapende maritime næringer. Tiltak for en mer miljøvennlig skipsfart er en del av denne strategien.

CO₂-avgiften er i dag det viktigste klimavirkemiddelet i sjøfart. Avgiften er ilagt bruk av mineralolje, men gass i blant annet fergedrift er ikke omfattet. Fra 2006 ble innenriks sjøfart ilagt full CO₂-avgift.

Regjeringen vil videreføre Norges pådriverrolle i IMO for at utslippene fra internasjonal skipsfart kartlegges, og for at det i løpet av få år vedtas et forpliktende regime for reduksjon av klimagassutslipp fra alle skip uavhengig av flaggstat.

Det vises i meldingen til at gassdrift kan tilrettelegges ombord både i motorer for ren gassdrift (bare én type drivstoff), motorer for dual-fuel (tilrettelagt for to alternative typer drivstoff, gass eller diesel) og etter hvert brenselceller, som også kan gå på naturgass. En kan også ha anlegg med rene gassmotorer sammen med dieselmotorer og brenselceller sammen med dampmotorer og gassmotorer. Regjeringen vil bidra til å styrke distribusjonen av naturgass, blant annet for å legge til rette for innføring av gassferger.

Regjeringen vil vurdere å utarbeide en tiltaksanalyse for å kartlegge kostnadene og potensialet for reduksjon av CO₂-utslippene fra skipsfarten, og utrede mulighetene for alternative energibærere. Regjeringen vil også vurdere å stimulere og legge til

rette for en mer energieffektiv drift og teknologiforbedringer i skipsfartssektoren.

Fiskerisektoren

Innenfor fiskeri- og havbrukssektoren er det i all hovedsak fiskeflåten som bidrar til norske klimagassutslipp. Av de samlede utslipp i 2005 på 54 millioner tonn CO₂-ekvivalenter var fiskeflåtens andel 1,3 millioner tonn (2,5 prosent). Fiskeflåtens klimagassutslipp består nesten utelukkende av CO₂.

Fiskeflåten er unntatt fra grunn- og CO₂-avgift på mineralolje (diesel eller solar), og det er etablert en egen refusjonsordning som administreres av Garantikassen for fiskere.

Det mest effektive tiltaket for reduksjon av utslippene ser ut til å være overgang til gass som energibærer. Infrastrukturen for lagring og tilgang til gass langs kysten er imidlertid ikke utbygd. Regjeringen vil vurdere å stimulere og legge til rette for mer energieffektiv drift og teknologiforbedringer i fiskeflåten, og utrede muligheten for overgang til andre energibærere i fiskeflåten. Overgang til en mer energieffektiv drift vil kunne gi raske resultater, og vil således kunne få effekt innenfor Kyoto-perioden.

Det er i forbindelse med innføringen av en avgift på NO_x-utslipp vedtatt at det skal etableres et eget NO_x-reduksjonstilskudd for fiskeflåten, hvor det kan gis inntil 100 prosent støtte til kostnadseffektive NO_x-reduserende tiltak.

Dersom dagens refusjonsordning for CO₂-avgift og grunnavgift fjernes, vil det gi fiskeflåten et større økonomisk incentiv til energieffektiv drift, ettersom en miljøkostnad ved klimagassutslipp vil internaliseres i den enkelte virksomhet. Dette kan ha virkning på det enkelte fartøys driftsmønster og kan redusere den totale driftstiden i fiskeflåten, som følge av at flere fartøyer velger å ikke delta i marginale fiskerier. Bakgrunnen for at fiskeflåten ble unntatt fra avgiften i utgangspunktet var flåtens vanskelige økonomiske situasjon. Konsekvenser av å fjerne ordningen må derfor utredes nærmere før dette eventuelt gjennomføres.

Petroleumssektoren

Petroleumssektoren står for 29 prosent av de nasjonale CO₂-utslippene. Cirka 90 prosent av de totale CO₂-utslippene fra petroleumsvirksomheten er relatert til kraftproduksjon, og om lag 10 prosent er knyttet til faking. Utslippene fra sektoren har økt med i underkant av 80 prosent i perioden 1990-2005. Imidlertid er CO₂-utslippene per produsert oljeekvivalent redusert med ca. 21 prosent i samme periode.

Petroleumsvirksomheten er omfattet av flere sektorovergrepene virkemidler som CO₂-avgift, NO_x-avgift og faklingsforbud. Fra 2008 vil sektoren også

omfattes av klimakvoteloven. Dagens CO₂-avgift tilsvarende 300 kroner per tonn for diesel og 342 kroner per tonn for utslipp av gass.

Fra 2008 vil petroleumssektoren inkluderes i CO₂-kvotehandlingssystemet og installasjonene vil måtte kjøpe alle kvoter på markedet. CO₂-avgiften vil opprettholdes, men nivået vil justeres slik at den totale CO₂-kostnaden opprettholdes på tilnærmet dagens nivå.

Kraftforsyningen

Regjeringen vil intensivere arbeidet med utslippsfri kraft, herunder forskning på offshore vind. Med bakgrunn i tekniske, økonomiske og forsyningsmessige forhold skal kraft fra land/utslippsfri kraft til offshore eller landanlegg vurderes ved nye utbygginger og større utviklingsprosjekter.

Spørsmålet om tilknytning av petroleumsanlegg på sokkelen til kraftforsyningen fra land må vurderes opp mot utviklingen i kraftforsyningen både nasjonalt og i de enkelte regioner hvor ilandføring planlegges.

Utviklingen i Midt-Norge og Hordaland viser utfordringene knyttet til en rask forbruksvekst knyttet til utviklingen av prosessindustrien og petroleumsvirksomheten med stort kraftbehov. Uten omfattende nye utbygginger av større produksjonsenheter og overføringsnett vil en økende elektrifisering av sokkelen bidra til å svekke forsyningssikkerheten for strøm innenlands, og øke risikoen for regionale forsyningsproblemer og egne prisområder. Det vil være krevende å få på plass omfattende ny produksjons- eller overføringskapasitet.

Utbygging av overføringsnettet synes i begrenset grad å ville bidra til å hindre en økt sårbarhet i slike områder. Utviklingen i den nasjonale kraftbalansen innebærer også at det er begrenset tilgang på overskuddsområder for kraft. Over tid må ny overføringskapasitet framføres over stadig lengre avstander, og store nettprosjekter vil ofte være omstridte.

En økende regional elektrisitetterspørsel fra petroleumssektoren gjennom en ytterligere bruk av el fra land til forsyning av sokkelen, vil kunne utløse behov for utbygging av ny stor produksjonskapasitet. Fleksibiliteten i petroleumssektoren må antas å være begrenset, og kraftproduksjon for denne sektoren må derfor i stor grad baseres på forutsigbar og stabil produksjon. På lengre sikt vil offshore vindkraft kunne bidra til å dekke deler av det framtidige behovet til petroleumssektoren.

Norge er per i dag nettoimportør av kraft i normalår. Siden det i utgangspunktet ikke er noe innenlands kraftoverskudd å hente til forsyning av sokkelen, må kraften skaffes til veie enten ved økt import eller ny innenlands kraftutbygging.

Kostnadene er betydelig større for eksisterende installasjoner enn for nye utbygginger. Kostnadene ved å velge kraft fra land på nye prosjekter er vesentlig lavere enn å ettermontere slike kraftsystemer på eksisterende innretninger. Høye tiltakskostnader for å gjennomføre prosjekter med kraft fra land tilsier at utbygginger med lang levetid bør prioriteres.

Energisektoren

Regjeringen legger opp til en sterk økning i satsingen på elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder. Dette vil kunne gi en betydelig økning i utbygging av vannkraft fra mindre vannkraftanlegg og utbygging av vindkraftanlegg i årene framover.

Det arbeides med planer for bruk av naturgass i kraftverk av flere energibedrifter, og det er til nå gitt energikonsesjon for gasskraftverk på Kårstø, Kollsnes, Skogn, Tjeldbergodden, Mongstad og Melkøya. For anlegget på Mongstad har staten og Statoil inngått en gjennomføringsavtale om å etablere verdens største CO₂-håndteringsanlegg.

I 2005 utgjorde klimagassutslipp fra energisektoren 2,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter eller fem prosent av Norges samlede utslipp på 55 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Klimagassutslippene fra energiproduksjon vil øke i perioden fram til det blir etablert CO₂-fangst på Kårstø og Mongstad.

Det er innført en rekke virkemidler som er rettet mot å redusere eksisterende klimagassutslipp fra energisektoren eller satsing på en fortsatt miljøvennlig energiproduksjon og energibruk. Klimakvotesystemet er ett av de viktigste virkemidlene for at Norge skal overholde utslippsforpliktelsene under Kyoto-protokollen. Fyringsolje er ilagt CO₂-avgift.

Miljøvennlig energiomlegging

Regjeringen vil arbeide for en miljøvennlig stasjonær energiforsyning, som vil bli fulgt opp i behandling av konsesjoner og utlippstillatelser for anlegg for energiproduksjon. Videre vil Regjeringen arbeide for energiomlegging ved å fremme miljøvennlige energiløsninger, som også vil bidra til forsyningsikkerheten i det norske energisystemet. Norge skal være en miljøvennlig energinasjon - og være ledende innenfor utvikling av miljøvennlig energi. Satsing på energieffektivisering, fornybar varme og fornybar elektrisitet er sentralt.

Regjeringen har fastsatt et samlet mål på 30 TWh økt fornybar energiproduksjon og energieffektivisering i 2016 i forhold til 2001, og det er lagt opp til en sterk økning i de økonomiske rammene til tiltak for å realisere dette.

Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering er opprettet, og det ble satt inn 10 milliarder kroner i fondet fra 1. januar 2007. Regjeringen vil

foreslå å skyte inn ytterligere 10 milliarder kroner i 2009. Avkastningen fra grunnfondet blir om lag 440 mill. kroner fra 2008 og om lag 880 mill. kroner fra 2010. Avkastningen fra grunnfondet vil komme i tillegg til påslaget på nettleien, som finansierer Enovas virksomhet i dag.

Klimavennlig stasjonær energibruk og -forsyning

Satsing på fjernvarme basert på fornybare brenslere er et viktig ledd i arbeidet med en miljøvennlig energiomlegging. Regjeringen legger opp til en egen satsing på utbygging av infrastruktur for varme, som vil skje gjennom Enova, og som har fått i oppdrag å utforme og etablere et nytt program for støtte til utbygging av infrastruktur for fjernvarme. Regjeringen vil etablere et demonstrasjonsprogram for utvikling og introduksjon av nye fornybare energiteknologier offshore.

Regjeringen vil etablere en støtteordning til konvertering av oljekjeler til fornybar varme i regi av Enova. Man vil vurdere forbud mot å erstatte gamle oljekjeler med ny i bestående bygg, og det arbeides med å sikre at det ikke legges om fra olje til strøm ved utskifting av oljekjel i bestående bygg.

Regjeringen vil med hjemmel i plan- og bygningsloven innføre forbud mot installering av oljekjel i nye bygninger. Loven skal etter planen tre i kraft 1. januar 2009. Det åpnes for nødvendige unntaksbestemmelser, blant annet for å sikre energiforsyningen til viktige institusjoner.

Regjeringen ønsker å sikre målrettet og koordinert virkemiddelbruk for økt utbygging av bioenergi med inntil 14 TWh innen 2020.

Regjeringen ønsker at Norge innenfor våre internasjonale klimaforpliktelser skal ta en større del av naturgassen som utvinnes på norsk sokkel i bruk til industri-, energi- og transportformål. Regjeringen vil bidra til utviklingen av infrastruktur for naturgass. Man vil øke kapasiteten for LNG-mottaksanlegg, og gjennom Enova bidra til en konvertering fra tyngre brensel til naturgass i industri, skipsfart og transport. Det pågår utredninger av mulighetene for et gassrør fra Kårstø til Østlandet (Grenland), Vest-Sverige og Danmark.

Regjeringen vil løpende vurdere de muligheter som ligger i eventuelle nye forslag til politiske og juridiske instrumenter innen EØS-rammen.

CO₂-håndtering og kjeder for CO₂

Det vises i meldingen til at det er avdekket teknologiske og økonomiske utfordringer som må møtes for å kunne realisere målene for fangst og lagring av CO₂ i Norge. Det er et stort behov for teknologiutvikling og -demonstrasjon. Gassnova og Norges forskningsråd disponerer betydelige midler til forskning,

utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige gasskraftteknologier gjennom CLIMIT-programmet.

Regjeringen foreslår å øke kapitalen i gassteknologifondet. En sentral forutsetning for å lykkes er at industrien kommer opp med gode prosjekter. Gjennom samarbeid mellom myndigheter og industri vil aktivitetsomfanget kunne komme opp i flere hundre mill. kroner i året, som er betydelig i internasjonal målestokk og en oppfordring til industriell satsing i Norge.

Det er i meldingen gitt en omtale av Energiverket på Mongstad og samtalen mellom staten og Statoil om CO₂-håndtering.

Avfallssektoren

Det overordnede målet med avfallspolitikken er å øke utnyttelsen av avfallet som en ressurs, samtidig som utslipp av klimagasser og miljøgifter fra avfallet minimeres.

Regjeringen vil innføre forbud mot deponering av nedbrytbart avfall, dette er det tiltaket som vil ha størst effekt på utslippene fra avfallssektoren. Fram mot 2040 forventes det at utslippene vil reduseres til om lag en tredjedel av dagens nivå. Årsaken til at utslipp ikke reduseres raskere er at avfall som allerede i dag er deponert, vil avgi metan i flere tiår framover.

Det er beregnet at tiltak knyttet til forbedret uttak av metangass og økt omdanning av metangass til CO₂ gjennom biofilter, kan gi en vesentlig utslippsreduksjon fram mot 2020. Alle deponier som skal drive videre etter 2009, skal i løpet av 2007 få nye tillatelser fra miljøvernmyndighetene - etter kravene i deponiforskriften som ble innført i 2002. Regjeringen vil at uttaket av metangass fra eksisterende deponi økes.

Det vil bli innført nasjonal forskrift om obligatoriske avfallsplaner i byggesaker. Kravet er minimum 60 prosent kildesortering av bygg- og anleggsavfallet. I tillegg er det satt krav om at det innføres miljøsaneringsbeskrivelse for alle rivnings- og rehabiliteringstiltak over 100 kvadratmeter.

Regjeringen vil vurdere tiltak for økt energiutnyttelse av organisk avfall, herunder produksjon av biogass, el, biodrivstoff, og utbygging av tilhørende infrastruktur for industrivarme/fjernvarme til bolig.

Landbrukssektoren

Landbrukets samlede utslipp av CO₂ utgjør en liten del av Norges totale CO₂-utslipp. Enkelte jordbruksaktiviteter er imidlertid opphav til direkte utslipp av klimagassene metan (CH₄) og lystgass (N₂O), henholdsvis 48 prosent og 46 prosent av Norges totale utslipp av disse gassene. Til sammen utgjorde disse utslippene fra jordbruket i 2005 om lag ni prosent av Norges totale klimagassutslipp.

Skogbruk og endret arealbruk bidrar positivt i klimasammenheng. Det norske klimagassregnskapet viser at det bindes store mengder karbon i skog i dag, samtidig som det er lagret store mengder karbon i biomasse og jordsmonn. Regjeringen vil tilrettelegge for økt skogplanting og aktiv skogkultur for økt skogproduksjon, med basis i eksisterende virkemidler, og slik at det prioriteres tiltak som har positiv effekt både for å motvirke klimaendringer og for bevaring av biologisk mangfold og andre miljøverdier.

Landbruket, først og fremst skogbruket, har også en helt sentral rolle som leverandør av råstoff til CO₂-nøytral energi, konstruksjonsvirke og andre treprodukter. Dette bidrar til å substituere fossile brensler med mer miljøvennlige alternativer eller gir varig karbonbinding.

Statens forurensningstilsyns klimagassregnskap viser at skogen i Norge årlig tar opp omlag 25-30 millioner tonn CO₂. Dette tilsvarer ca. 50 prosent av de totale norske utslippene av klimagasser.

I henhold til Klimakonvensjonen skal Norge rapportere opptak og utslipp av klimagasser fra skogskjøtsel i det samlede klimagassregnskapet. Kyoto-protokollen åpner for at industrilandene på frivillig grunnlag kan inkludere netto binding eller utslipp som følge av skogskjøtsel på eksisterende arealer. Det er satt en øvre grense for hvor mye dette kan bidra til å oppfylle Norges forpliktelser (tilsvarer 1,5 millioner tonn CO₂ årlig). Regjeringen fattet i desember 2006 en beslutning om at Norge skal regne bidraget på 1,5 millioner tonn CO₂ fra skogskjøtsel mot utslippsforpliktelsen i 2008-2012, men vil oppveie tilleggskvotemengden gjennom en tilsvarende økning i satsingen på CDM-prosjekter i utviklingsland.

Regjeringen vil tilrettelegge for økt skogplanting og aktiv skogkultur for økt skogproduksjon med basis i eksisterende virkemidler, og slik at det prioriteres tiltak som har positiv effekt både for å motvirke klimaendringer og for bevaring av biologisk mangfold og andre miljøverdier.

Regjeringen vil opprette et eget utviklingsprogram for klimatiltak i jordbruket over jordbruksavtalen. En viktig del av programmet vil være å realisere pilotanlegg for biogassproduksjon fra husdyrgjødsel i samarbeid med avfallssektoren.

Regjeringen vil vurdere virkemidler som utløser tiltak for å redusere metanutslipp fra jordbruket og tiltak for å redusere lystgassutslipp.

Industrisektoren

I 2005 utgjorde utslipp fra landbasert industri 15,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, eller ca. 28 prosent av de totale klimagassutslippene. Framskrivningene for 2010 viser at utslippene fra landba-

sert industri i liten grad endrer seg fram mot forplikelsesperioden. Uten ytterligere tiltak vil de totale utslippene fra industrien være ca. 15,2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, hvorav ca. to tredjedeler kommer fra prosesser og en tredjedel fra stasjonær forbrenning. Tiltakene i denne sektoren er beregnet ut fra denne framskrivingen.

Kvoteplikten i den første perioden (2005-2007) har omfattet bedrifter som står for om lag 11 prosent av de nasjonale utslippene, og gjelder bare de deler av norsk fastlandsindustri som ikke betaler CO₂-avgift, men som er omfattet av EUs direktiv for kvotehandel. Kvoteplikten skal utvides fra og med 2008 i og med innlemmelsen av EUs kvotedirektiv i EØS-avtalen, og vil i hovedsak omfatte petroleumsindustrien, treforedling og landbaserte energianlegg over 20 MW.

Norsk landbasert industri har gjennomført de aller fleste av de klimatiltakene som ble identifisert av Statens forurensningstilsyn i 2005, og som hadde en tiltakskostnad under 200 kroner/tonn CO₂-ekvivalenter. Det er imidlertid et visst utnyttet reduksjonspotensial i nye kostnadseffektive tiltak, spesielt energitiltak.

Regjeringen vil arbeide videre med å vurdere virkemidler for den delen av industrien som ikke er underlagt kvoteplikt eller avgifter, herunder vurdere kvoteplikt for hele eller deler av industrien, og/eller frivillige avtaler. Arbeidet skal skje i dialog med industrien.

Regjeringen vil vurdere tekniske muligheter og kostnader ved fangst og deponering av CO₂ fra prosessutslipp.

Kvotesystemet er et styrings- og kostnadseffektivt virkemiddel som vil gi industrien stor fleksibilitet og lette omstillingen til industrien i perioden 2008-2012, da Regjeringen legger opp til å tildele en del av kvotene vederlagsfritt.

Grunnlaget for CO₂-avgiften kan utvides til å omfatte bruk av kull/koks og gass. Det vil innebære at også aluminiumsindustrien, ferrolegeringindustrien og annen metallindustri blir ilagt avgift. Det er ikke aktuelt å utvide CO₂-avgiften til virksomhet som er en del av kvotesystemet.

Kommunalt klimaarbeid

Tiltakene som er omfattet av kommunale virkemidler i Statens forurensningstilsyns klimatiltaksanalyse fra 2005 gir samlet et potensial for utslippsreduksjoner på om lag åtte millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Av dette anslås kommunene å ha en stor grad av virkemidlene for rundt fire millioner tonn.

Gjennom plan- og bygningsloven kan kommunene bidra til å redusere utslipp fra transport – ved å se lokalisering av boliger, arbeidsplasser og ulike tje-

nester i sammenheng med tilbudet av kollektivtrafikk, og fra stasjonær energibruk ved å tilrettelegge for bruk av fjernvarme. Plan- og bygningsloven gir også kommunene mulighet til å regulere parkering ved ny utbygging og ved bruksendringer, samt å utvikle gang-, sykkel- og turvegsystemet.

Vegtrafikkloven gir kommunene mulighet til å ta i bruk vegprising. I tillegg har kommunene og fylkeskommunene ansvaret for den lokale kollektivtransporten og for vedlikehold av gang- og sykkelvegnettet langs det kommunale og fylkeskommunale vegnettet.

Regjeringen legger i arbeidet med ny plan- og bygningslov vekt på at loven skal bli et mer effektivt redskap i klimaarbeidet i fylker og kommuner. Hjemlene til slik planlegging skal styrkes – blant annet ved at kommunene kan kreve nærmere angitte løsninger for energiforsyning og transport i et område som planlegges for utbygging. Regjeringen vil tydeliggjøre plan- og bygningsloven som hjemmel til å utarbeide kommunedelplaner for klimarelaterte temaer, som for eksempel lokale energiplaner og klimahandlingsprogram.

Regjeringen vil videre vurdere rikspolitiske retningslinjer eller bestemmelser for kommunalt klimaarbeid som skal ligge til grunn for kommunal og regional planlegging. Regjeringen vil gjennom prosjektet Grønne energikommuner bidra til en klimavennlig energiutvikling i kommunene. Målet med Grønne energikommuner er å få norske kommuner til å satse på energieffektivisering, fornybar energi som bioenergi og å få ned klimagassutslippene.

Regjeringen vil stimulere til klimavennlige anskaffelser i kommunal sektor, blant annet gjennom kompetansetiltak og samarbeid med Kommunenes Sentralforbund. Regjeringen vil også sikre at miljøansvar i kommunale innkjøp blir sentralt i programmet om Livskraftige kommuner.

Regjeringen vil utvikle et program for Framtidens byer og bl.a. invitere byene til et samarbeid for å utvikle klima- og miljøvennlige byer.

Klimatiltak i driften av statlig sektor

Regjeringen har utformet en egen miljøpolitikk for statlige anskaffelser, som setter konkrete krav til statlige virksomheter innen prioriterte produktområder. Miljøpolitikken for statlige innkjøp, som er vedlagt meldingen, trer i kraft fra 1. januar 2008, og hvert departement har ansvar for å følge opp sine underliggende etater.

Statlig sektor skal gå foran i klimaarbeidet, og klimagassutslippene fra driften av statlig sektor skal minimeres. Staten, som krevende kunde med høye krav til energieffektivitet og lave klimagassutslipp, bør bidra til å fremme innovasjon av klimavennlig teknologi i næringslivet.

Regjeringen vil legge til rette for bedre statistikk og indikatorer knyttet til miljøbelastningen av statens drift. Det vil også legges til rette for veiledning til indikatorer som kan benyttes internt i den enkelte statlige virksomhet for å følge opp det interne miljøarbeidet. Regjeringen ser det som særlig ønskelig å vurdere/prøve ut indikatorer knyttet til blant annet statlige virksomheters bidrag til klimagassutslipp.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ann-Kristin Engstad, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, John Thune, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, vil understreke at de menneskeskapte klimaendringene er den største utfordringen menneskeheten står overfor. FN klimapanel 4. hovedrapport som ble lagt fram i 2007, viser med all tydelighet at klimaendringene allerede er i gang, og at konsekvensene vil bli dramatiske dersom vi ikke gjennomfører kraftige kutt i utslippet av klimagasser.

Flertallet viser til målsettingen i klimameldingen om å unngå global oppvarming på mer enn 2 grader i forhold til førindustriell tid. Ifølge FNs klimapanel må reduksjonen i de globale utslippene starte i perioden 2000-2015 dersom dette målet skal nås. Flertallet vil påpeke at vi allerede har nådd midten av denne perioden, og at utslippene fortsatt øker i både rike og fattige land. I perioden 1990-1999 økte de globale utslippene med 1,3 prosent per år, i perioden 2000-2006 økte de globale utslippene med mer enn 3 prosent per år. Dersom 2-gradersmålet skal nås, haster det med å få gjennomført utslippskutt både her i Norge og globalt.

Flertallet viser til avtalen om klimameldingen, inngått 16. januar 2008, mellom alle partier unntatt Fremskrittspartiet. Utover det som framgår av avtalen, slutter partene seg til St.meld. nr. 34 (2006-2007), Norsk klimapolitikk (Klimameldinga).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at partiene den 8. november 2007 la frem en felles kravliste på 61 punkter med forslag til reduksjoner og klimatiltak i alle sektorer.

Disse medlemmer er fornøyd med den avtalen disse partier har inngått med regjeringspartiene Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Ven-

streparti, ettersom avtalen innebærer en mer ambisiøs og mer forpliktende politikk på klimaområdet enn det opprinnelig var lagt opp til fra Regjeringen i St.meld. nr. 34 (2006-2007).

Disse medlemmer vil peke på at det fremover vil kreves flere og mer målrettede tiltak for å nå de klimamålene man i fellesskap har satt seg. Disse medlemmer ser på avtalen som et viktig første skritt i klimaarbeidet og imøteser derfor Regjeringens videre arbeid med å innfri avtalen og ytterligere tiltak for å nå klimamålene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil på bakgrunn av den inngåtte avtalen mellom partiene i Stortinget avvise forslagene i Dokument nr. 8:97 (2006-2007) fra Fremskrittspartiet - om Kyoto-tiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Bente Thorsen, vil understreke at verden står ovenfor en rekke alvorlige utfordringer, hvorav en del er knyttet til ulike belastninger på miljøet. Verden har ikke ressurser til å løse alle utfordringene samtidig. Det er da essensielt at man som samfunn søker å danne et realistisk bilde av årsaker, risiko, konsekvenser og kostnader. Kun på den måten kan man allokere samfunnets ressurser, slik at de bidrar til mest mulig nytte for flest mulig mennesker.

I denne sammenhengen skiller den politiske klimadebatten seg ut. Disse medlemmer har lenge etterlyst en mer nyansert klimadebatt. Problemstillingen som FNs klimapanel retter oppmerksomheten mot kan være alvorlig. Det gir grunnlag for bekymring og varsomhet. Disse medlemmer er samtidig skeptisk til det debattklima som over tid har utviklet seg rundt CO₂-utslipp. Gjennom media overgår miljøaktivister og politikere hverandre i å tegne et mest mulig dystert bilde av situasjonen. Disse medlemmer mener det er spekulativt og opportunistisk å koble enhver flom, hetebølge, kuldebølge, storm etc. til påstanden om menneskeskapte klimaendringer. Dette følges opp av en politisk overbudskamp om ambisjonsnivå en del tiår frem i tid. Disse medlemmer er sterkt i tvil om at denne tilnærmingen gavner miljøarbeidet og politikernes troverdighet på lang sikt.

Disse medlemmer har merket seg at det fra forskere, som har deltatt i det vitenskapelige arbeidet som ligger til grunn for konklusjonene fra FNs Klimapanel om menneskeskapte klimaendringer, nå advares mot nettopp disse konklusjonene.

Disse medlemmer har også merket seg at det fra andre vitenskapsområder enn klimabasert forskning, hevdes at temperatursvingninger med til-

hørende klimasvingninger har foregått på jorden i millioner av år, påvirket av forhold i det kosmiske rom. Disse medlemmer er derfor fortsatt skeptisk til en klimabasert miljøpolitikk som ensidig konkluderer med at temperatur og klimaendringer er menneskeskapt, og som ensidig baserer miljøtiltak på reduksjon og begrensning av CO₂-utslipp.

Disse medlemmer er bekymret for at andre utfordringer, som energiforsyning, tilgang på rent vann og sykdomsbekjempelse, blir stilt i skyggen av et ensidig fokus på å redusere verdens CO₂-utslipp. 1 million barn dør årlig som følge av mangel på rent vann, mellom 10 og 50 millioner mennesker dør årlig som følge av sult, over 3 millioner dør årlig av HIV/aids. I tillegg kommer de millioner som dør av ulike epidemier, kullosforgiftning og andre følger av lav levestandard.

Disse medlemmer mener derfor Stortinget burde brukt mer tid på å jobbe frem realistiske CO₂-reducerende tiltak som også har generelt gode miljøeffekter og samtidig bidrar til å løse andre utfordringer i samfunnet. Dette vil gjenspeiles i disse medlemmers løsninger for å innfri Kyoto-avtalen og kutte Norges CO₂-utslipp.

Disse medlemmer viser også til Dokument nr. 8:97 (2006-2007), som må anses å utfylle disse merknader.

Disse medlemmer mener man i klimaarbeidet spesielt må ta høyde for at verdens energiforbruk og transportbehov kommer til å øke dramatisk de neste tiårene. Fremfor å tro at man skal kunne hindre denne veksten, bør man finne løsninger som gjør at transport- og energiutfordringene løses på en kostnadseffektiv, robust og miljøvennlig måte.

Disse medlemmer vil understreke at tilgang på energi generelt, og elektrisitet spesielt, er avgjørende for å bedre levekårene for mange mennesker. Disse medlemmer mener man ikke kan forvente at de fattigste landene vil legge store begrensninger på utslipp, før de har opplevd en betraktelig velstandsutvikling. I så måte er utfordringene formidable, siden 1,6 milliarder mennesker i dag er uten tilgang på elektrisitet i sine hjem.

Disse medlemmer viser til at merknadene i denne innstilling i all hovedsak er en kopi av det vedtatte klimaforliket inngått mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Disse medlemmer finner det da ryddigst og ikke gå inn på flertallets merknader, men tilkjenne gir det vi måtte være enige i gjennom egne merknader.

Disse medlemmer viser til at St.meld. 34 (2006-2007), klimameldingen, i hovedsak skisserer få konkrete tiltak, på godt og vondt. Den nøyer seg i stor grad med å skissere mulige oppgaver og tiltak som Regjeringen skal vurdere og utrede før den eventuelt

kommer tilbake til Stortinget med dem på et senere tidspunkt.

Med tanke på at disse medlemmer på mange punkter er uenig i Regjeringens tilnærming med bruk av særnorske avgifter og restriksjoner i miljøpolitikken, var disse medlemmer rimelig fornøyd med at Regjeringens klimamelding fremla så få konkrete tiltak for iverksettelse. Basert på denne Regjeringens mange interne stridigheter i energi- og miljøpolitikken, er en slik manglende konkretisering av klimapolitikken heller ikke overraskende.

Disse medlemmer var derimot positivt overrasket over at klimameldingen var tydelig på signalene om at ... "virkemidlene utløser tiltak som gir størst mulig utslippsreduksjon for de ressursene som settes inn (kap. 5.3)", samt at den ikke hadde bindende sektormål. Dermed legger man til rette for at markedet i stor grad kan kanalisere midlene dit de gir størst nytte. Dette står i stor kontrast til signalene fra småpartiene i Regjeringen - om kostbare og symbolpregede tiltak avhengig av politikernes ønsker og markeringsbehov. Dette er også hovedgrunnen til at disse medlemmer uttrykte en viss tilfredshet med klimameldingen da den ble fremlagt. Dette må ikke misforstås som en hyllest av Regjeringens klimapolitikk, slik enkelte politikere har fremstilt det.

Disse medlemmer har merket seg det politiske spillet i forberedelsene til klimaforliket. Fra både Bondevik-partiene og enkelte regjeringspartier kom det stadig nye overbud - både hva gjelder fremtidige målsettinger og bruk av fellesskapets knappe ressurser. Disse medlemmer viser blant annet til Bondevik-partienes kravliste på 61 punkter, hvor ambisjonene var formidable, men hvor finansieringen ikke stod i stil med løftene. Blant annet måtte det foreslåtte støttenivået til fornybar energi hatt et fornybarfond på minst 300 mrd. kroner, mens Bondevik-partiene selv kun satte av 40 mrd. kroner til formålet. Disse medlemmer stiller seg tvilende til at man gjør miljøarbeidet en tjeneste ved å legge opp til en slik overbudspolitik.

Disse medlemmer viser til det inngåtte klimaforliket mellom de rødgrønne og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Disse medlemmer har merket seg at forliket omtales i særdeles selvtilfredse vendinger av forlikspartnerne, hvor blant annet miljøvernminister Solheim uttalte på NRK ... "Vi har fått til noe som er stort og flott for Norge og for verden" og "Vi skal sette hele kloden på en ny kurs".

Disse medlemmer vil avvente resultatene av forliket før man lar seg rive med. I stedet vil disse medlemmer minne om at tilsvarende avtaler og intensjoner ble inngått både på slutten av 1980-tallet og i 2002, uten at disse har blitt fulgt i særlig grad

eller kan vise til særlig konkrete resultater som følge av målsettingene.

Disse medlemmer viser til at klimaforliket langt på vei er en videreføring av St.meld. nr. 34 (2007-2008) Norges klimapolitikk, i den forstand at tiltak er lite konkretisert utover at de skal "utredes", "ses nærmere på" og "vurderes".

Disse medlemmer viser til at forliket innebærer at man har oppjustert forventede utslippskutt med en million tonn CO₂, uten at dette er begrunnet utover en forventning om å utvikle teknologi som man i dag ikke har eller kjenner. Disse medlemmer konstaterer at endringen i anslaget for CO₂-kutt i all hovedsak gjøres for å tekkes kravet fra enkelte partier om at 2/3 av kuttene skal skje nasjonalt. Disse medlemmer mener en slik "tenk på et tall"-tilnærming er useriøs. Disse medlemmer konstaterer samtidig at Bondevik-partiene kun oppnådde å øke CO₂-kuttanslaget med en million tonn, hvor de i utgangspunktet krevde en økning på 6-7 millioner tonn CO₂.

Disse medlemmer har også merket seg at klimaforliket legger til grunn at CO₂-binding i skog tilsvarende 3 millioner tonn CO₂ skal inkluderes i målsettingen. Disse medlemmer stiller seg undrende til hvorfor stortingsflertallet velger bare å inkludere 10 prosent av den norske skogens årlige nettobinding av CO₂. Dersom man prinsipielt mener at skog bør inn i CO₂-regnskapet i forhold til Kyoto, så bør alt inkluderes. Disse medlemmer vil jobbe for at CO₂-binding i skog inkluderes i større grad i fremtidige forpliktelser.

Disse medlemmer kan stille seg bak mange deler av forliket. Disse medlemmer er godt fornøyd med rammene som er lagt for satsing på fornybar energi, om tiltak overfor regnskogen, og om økt forskning. På noen områder går forliket for langt, på andre områder går det ikke langt nok. Disse medlemmer mener også at forliket mangler en del momenter. Dette faktum gjør at utelukkelsen av Fremskrittspartiet i klimaforhandlingene fremstår enda sterkere som et politisk spill.

Disse medlemmer mener Regjeringens fornybarpolitikk må endres betydelig, etter over 2 år med ørkenvandring. Disse medlemmer mener klimaforliket ikke gjør det i tilstrekkelig grad. Til tross for gjentatte signaler om en offensiv satsing fra Regjeringen, konstaterer disse medlemmer at Regjeringen ikke evner å avklare vesentlige usikkerhetsmoment, som gjør at kraftbransjen i stor grad forblir avventende. Disse medlemmer er selvsagt fornøyd med at det igjen skal forhandles med Sverige om et grønt sertifikatmarked, etter at rødgrønne representanter i lang tid har bedt opposisjonen slutte å mase om grønne sertifikater. Disse medlemmer viser samtidig til at det ikke er mange endrede

forutsetninger som tilsier at det skal være lettere å få til et grønt sertifikatmarked, med mindre den norske regjeringen endrer sin politikk, deriblant Soria Moria-erklæringens innebygde motstand mot å inkludere småkraftverk i et sertifikatmarked.

Fremskrittspartiets Kyoto-forslag

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet som det første partiet fremmet forslag på Stortinget om hvordan Norge bør innfri Kyoto-målene på en kostnadseffektiv og miljømessig god måte, jf. Dokument nr. 8:97 (2006-2007) om Kyoto-tiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet. Disse medlemmer vil understreke at det er viktig å etablere prinsipper for hvordan man innfrir Kyoto-avtalen på en mest mulig kostnadseffektiv og miljøintensiv måte.

Disse medlemmer mener man må gjennomføre 3 parallelle løp i klimapolitikken. For å innfri Kyoto-avtalens forpliktelser innen 2012, er internasjonale tiltak beste tilnærming. Kostnader og tidshorisont gjør at det ikke vil være mulig å få særlig resultat i Norge de neste 5 år. Disse medlemmer vil samtidig iverksette fornuftige, nasjonale tiltak, som vil gi resultater på lenger sikt. Dette er spesielt tiltak innen energi og samferdsel. I tillegg vil disse medlemmer at Norge skal ta et ansvar i å drive forskning og utvikling innen nye teknologier og næringsgrener.

Disse medlemmer har blant annet engasjert seg i spennende prosjekter rundt thorium, biomembran, sjøvann til landsbruksvann og biodrivstoff. Dette er ulike tiltak som reduserer/eliminerer CO₂-utslipp, men som i tillegg gir positive, lønnsomme "biprodukter". På samme grunnlag var disse medlemmer positiv til å støtte CO₂-prosjektet på Mongstad.

Disse medlemmer viser også til at Fremskrittspartiets forslag påpekte behovet for internasjonale avtaler som er av reell global natur, samt tok til orde for en forsterket innsats i det vitenskapelige forskningsarbeidet.

Disse medlemmer mener man bør se nærmere på blant annet følgende prinsipper og tiltak for å sikre at Norge innfrir sin del av utslippsreduksjoner:

Avtaler og internasjonalt samarbeid

- Integre det norske kvotesystemet med EUs kvotesystem.
- Likestille nasjonale og internasjonale sertifiserte CO₂-reducerende tiltak.
- Tildele norske kvotepliktige bedrifter gratiskvoter på nivå med deres utenlandske konkurrenter.

- Være en konstruktiv og kritisk medspiller i arbeidet for å utvikle globale miljøavtaler.
- Sikre internasjonalt samarbeid rundt utvikling av kostnadseffektiv CO₂-teknologi.

Nasjonale CO₂-verdikjeder

- Utvikling av CO₂-verdikjede (CO₂-håndtering, -transport, og -deponering) må være et statlig ansvar, slik at private aktører ikke pålegges stor økonomisk og teknologisk risiko.
- Utvikle prosjekter rundt fornuftige CO₂-verdikjeder på Mongstad, Tjeldbergodden og andre relevante steder, under forutsetning av at man først bygger pilotanlegg for å sikre en moderne og kostnadseffektiv teknologi.

Kraftproduksjon

- Bygge ut mer lønnsom vannkraft og annen CO₂-nøytral kraftproduksjon, f.eks. Vefsna.
- Innføre grønne sertifikater for fornybar energi.
- Sikre mer lokal konsesjonsbehandling av små kraftprosjekt.
- Satse på små-, mini- og mikrokraftverk.
- Tilrettelegge for økt bruk av naturgass i Norge.
- Legge til rette for elektrifisering av norsk sokkel kombinert med kraftutbygging på land.

Energiltak i bygg og husholdninger

- 1/2 merverdiavgift på miljøvennlige varmekilder til husholdninger.
- Bedre avskrivningssatser for energi og miljøtiltak i nybygg.
- Oppmuntre til bygging av lavenergihus.

Langsiktige FoU-prosjekt

- Støtte utvikling av thorium-kraftverk samt teknologi for utvinning av thorium.
- Støtte utvikling av solenergiteknologi.
- Støtte testprosjekt med bruk av biomembran.
- Støtte nyskapende CO₂-prosjekt, t.d. prosjekter hos IFE, ENPRO, Shell.

Bilparken

- Lavere bilavgifter som stimulerer til raskere utskifting av bilparken.
- Redusere avgift på hybridbiler og lignende.
- Høyere vrakpant.
- Skatte-/avgiftslettelser som stimulerer til bruk av alternativt drivstoff.

Samferdsel

- Bygge moderne, effektive, sikre og miljøvennlige veier.

- Effektivisere og optimalisere dagens jernbanelnett.
- Flytte langtransportert gods fra vei til bane og kjøøl.
- Stimulere til et mer effektivt kollektivtilbud i befolkningstette strøk.
- Satse på innfartsparkeringsplasser rundt byer.
- Bygging av modale knutepunktterminaler i samferdselsmessig infrastruktur der flere transportformer knyttes direkte sammen.
- Økt bruk av gass til skip og samferdsel.

Annet

- Stimulere/legge til rette for økt resirkulering og gjenvinning både privat og offentlig.
- Bedre produktmerking vedrørende opprinnelse og bearbeiding.
- Positiv skatte- og avgiftsstimulans for å fremme miljøvennlige tiltak og produkter.

Disse medlemmer beklager å registrere at de øvrige partier på Stortinget har vist liten eller ingen interesse i å forholde seg til Fremskrittspartiets forslag i den pågående debatten rundt Norges klimapolitikk. I stedet har debatten vært preget av politisk spill, hvor man har forsøkt å skape et inntrykk av at Fremskrittspartiet benekter hele problemstillingen som Klimameldingen omhandler, og at Fremskrittspartiet heller ikke har noen politikk for å redusere CO₂-utslipp. Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:97 (2006-2007) for en omfattende beskrivelse av Fremskrittspartiets politiske standpunkt og praktiske tilnærming, både hva gjelder den vitenskapelige debatten, Kyoto-avtalen og Fremskrittspartiets argumentasjon på Stortinget.

Overordnede prinsipp

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til avtalen, som slår fast at det er et viktig prinsipp for klimapolitikken at forurensere betaler, samt at klimapolitikken må innrettes slik at den gir størst mulig utslippsreduksjon for innsatsen. Videre må klimapolitikken til enhver tid medføre betydelige utslippsreduksjoner både i Norge og i utlandet.

Flertallet viser til at generelle virkemidler er sentrale i den nasjonale klimapolitikken. Sektorovergrepene økonomiske virkemidler legger grunnlag for desentraliserte, kostnadseffektive og informerte tiltak, der forurensere betaler. Etter at Norge har sluttet seg til det europeiske kvotesystemet, vil om lag 70 prosent av de nasjonale utslippene være underlagt kvoteplikt eller CO₂-avgift. På områder som er underlagt generelle virkemidler, er flertallet enig om at man som hovedregel skal unngå ytterligere regulering. Samtidig må muligheten til å benytte

andre virkemidler i tillegg til kvoter og avgifter videreføres, også i disse sektorene.

Flertallet er enig om at tiltak som er kostnads- effektive i lys av en forventet stigende karbonpris over investeringsenes levetid, og som ikke nødvendigvis utløses av dagens virkemiddelbruk, spesielt bør vurderes. I denne sammenheng skal tiltak som bidrar til teknologiutvikling, bli særlig vurdert. Særskilte tiltak kan bli vurdert for å mobilisere befolkningen til tidligere omstilling til forbruksmønstre som gir lave utslipp, enn det som en forventet stigende karbonpris vil utløse alene.

Flertallet har merket seg at den britiske Stern-rapporten har kommet til at store utslippsreduksjoner kan gjennomføres uten at dette får spesielt store konsekvenser for den totale økonomien. Flertallet vil understreke at det blir billigere å gjennomføre store utslippsreduksjoner dersom man starter tidlig. Det er også viktig å bruke ressurser på teknologiutvikling som muliggjør store reduksjoner frem i tid.

Flertallet er enig om at arbeidet med klimainformasjon må trappes vesentlig opp. Arbeidet må ha som mål å formidle god og saklig informasjon om hvordan virksomheter og privatpersoner kan redusere egne utslipp av klimagasser, og hvilke støtteordninger som er tilgjengelig.

Mål

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Norge, som det eneste landet i verden, har erklært et forpliktende mål om karbonnøytralitet, slik at Norge skal sørge for globale utslippsreduksjoner som motsvarer våre utslipp av klimagasser senest i 2050. Flertallet er enig om at som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Det innebærer at Norge skal sørge for utslippsreduksjoner tilsvarende norske utslipp i 2030.

Flertallet viser til at tidlige tiltak har langt større effekt enn senere tiltak for å forhindre temperaturøkning. Flertallet mener derfor det er viktig å få oppslutning om en rask iverksetting av klimatiltak.

Flertallet viser til at som del av gjennomføringen av våre forpliktelser etter Kyoto-avtalen, vil Norge finansiere utslippsreducerende tiltak i andre land, i hovedsak i utviklingsland. Flertallet er enig om at Norge skal overoppfylle vår utslippsforpliktelse i Kyoto-forpliktelsen med 10 prosentpoeng. Dette er midler som i sin helhet går til utslippsreducerende tiltak i andre land, i hovedsak i utviklingsland. Basert på dagens kvotepriser representerer dette en satsing på om lag 5 mrd. kroner over Kyoto-perioden. I tillegg bevilges det over bistandsbudsjettet for 2008 midler til klimatiltak i utviklingsland innen-

for områder som ikke er inkludert i Kyoto-avtalen. Med dagens kvotepriser og bevilgningsnivå for 2008 vil dette totalt utgjøre 7-8 mrd. kroner over Kyoto-perioden.

Flertallet viser til at det er et mål å stimulere andre land til å sette seg høye klimamål. Flertallet er enig om at Norge skal være en pådriver i arbeidet for en ny og mer ambisiøs internasjonal klimaavtale, med utgangspunkt i målet om at den globale temperaturøkningen skal holdes under 2 grader C sammenlignet med førindustrielt nivå. De rike landene må ta en vesentlig høyere andel av utslippsreduksjonene, fordi veien ut av fattigdom for utviklingslandene forutsetter økt bruk av energi. Norges troverdighet som pådriver er avhengig av at vi reduserer egne utslipp, bidrar til utvikling av teknologi og bidrar til å vise at det er mulig å frikoble økonomisk vekst med vekst i klimagassutslippene. Flertallet mener at Norge, sammen med andre rike land, må ta en lederrolle i arbeidet med å utvikle et godt, klimavennlig samfunn.

Flertallet viser til målet om at Norge fram til 2020 skal påta seg en forpliktelse om å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990. Basert på SFTs tiltaksanalyse, de sektorvise klimahandlingsplanene, samt eksisterende virkemiddelbruk, anslo Regjeringen i klimameldingen at det var realistisk å ha et mål om å redusere utslippene i Norge med 13-16 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007, når skog er inkludert.

Samtidig viser flertallet til at avtalen om klimameldingen innebærer en sterkere satsing på flere områder, blant annet på fornybar energi, på forskning og teknologiutvikling, og tiltak for å redusere utslippene fra transportsektoren. Flertallet mener derfor at det ikke er mulig på sikkert grunnlag å anslå effekten av disse tiltakene i 2020. Blant annet er det usikkert når, hvor sterkt og i hvilken sektor økt innsats på forskning og teknologiutvikling vil gi resultater i form av reduserte utslipp. Målet som flertallet er enig om baseres også på en forventning om utvikling av teknologi som i dag ikke er kjent.

Flertallet mener derfor at basert på en skjønnsmessig vurdering gjør de nye tiltakene det realistisk å anta ytterligere utslippsreduksjoner i Norge. Flertallet mener således at intervallet fra Regjeringens klimamelding kan utvides til 15-17 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til referansebanen, slik den er presentert i nasjonalbudsjettet for 2007, når skog er inkludert. Dette innebærer i tilfelle at om lag to tredjedeler av Norges totale utslippsreduksjoner tas nasjonalt. Grunnet den store usikkerheten har flertallet ikke funnet grunnlag for å fordele disse reduksjonene på sektorer. Flertallet

tallet legger til grunn at en ny internasjonal klimaavtale nødvendigvis gjør en revisjon av nasjonale mål og virkemidler, og en ny vurdering av hvordan Norges samlede innsats bør innrettes for å bidra best mulig til å redusere de globale utslippene av klimagasser.

Flertallet er enig om at Norge skal signalisere at vi er villige til å påta oss deler av ansvaret for å arrangere og/eller bekoste nødvendige internasjonale møter, for å sikre framdriften i forhandlingene frem til Partsmøtet i København i 2009.

Flertallet er videre enig om at det er et langsiktig mål at Norge skal bli et lavutslippssamfunn. Lavutslippsutvalgets helhetsløsning og lavutslippsbane som er presentert i NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge, er ett av bidragene til utformingen av norsk klimapolitikk.

Flertallet er enig om at det løpende skal innhentes uavhengige faglige vurderinger av klimapolitikken fra institusjoner og/eller personer med bred erfaring og kunnskap i utforming og gjennomføring av klimapolitikk. Dette skal sees i sammenheng med rapporteringen/klimagassbudsjettene. I forbindelse med oppfølgingen av bærekraftstrategien, og i de ordinære budsjettframlegg, er flertallet enig om at det skal legges fram en rapportering/klimagassbudsjett som vurderer konsekvensene for klimagassutslipp og som rapporterer om utslippsutviklingen og gjennomføringen av klimapolitikken.

Nasjonale vs globale kutt

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet hadde forventet at stortingsflertallet, i tråd med deres retorikk om at det haster å kutte CO₂-utslipp, ville lagt seg på en linje hvor man søkte å bruke fellesskapets ressurser til å redusere de globale utslippene mest mulig, raskest mulig. Disse medlemmer har registrert at den norske klimadebatten i stedet preges av stort fokus og engasjement på å gjennomføre nasjonale utslippskutt, uten særlig vektlegging av kostnader og konsekvenser for norsk næringsliv og norske husholdninger. Fokuset på landegrensar gjør også at verden ikke vil kunne kutte de globale CO₂-utslipp like raskt som hvis man lar Kyoto-mekanismene fungere fullt ut.

Disse medlemmer har samtidig registrert at retorikken om hvor mye som skal kuttes på hjemmebane ikke gjenspeiles i konkrete forpliktelser i verken klimameldingen eller klimaforliket, og anser derfor løftet om å kutte 2/3 nasjonalt som lite annet enn et salgstriks overfor egne sympatisører, vel vitende om at få vil huske løftet når året for innfrielse inntreffer.

Disse medlemmer legger stor vekt på at Kyoto-avtalen, og CO₂-reducerende tiltak generelt, bør gjennomføres på en best mulig måte globalt, fremfor stadig å fokusere på at det skal svi for norske forbrukere og næringsliv. Disse medlemmer

viser til at Gro Harlem Brundtland, FNs klimautsending, på Arbeiderpartiets landsmøte, uttalte:

"Det virker som om det er viktigere med selvpining enn å finne løsninger på klimaproblemene", "Jeg forstår ikke problemet. Hvorfor er det mindre moralsk å rense kullkraftverk i Kina og India?" (sitert i Aftenposten 21.04.07).

Disse medlemmer mener man må vektlegge en kost/nytte-vurdering i forhold til miljøtiltak, som ved annen bruk av statlige midler. Disse medlemmer anser det som viktigere at man får redusert de globale CO₂-utslippene enn å diskutere hvor reduksjonen foretas ut fra rent geografiske kriterier. Derfor støtter disse medlemmer de internasjonale mekanismene som ligger i Kyoto-avtalen, deriblant kvotehandel.

Norsk næringsliv

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at dersom særnorske virkemidler medfører utflagging av norsk næringsliv til land uten klimatiltak, så medfører en "offensiv" norsk klimapolitikk bare at Norge blir fattigere mens CO₂-utslippene øker i andre deler av verden.

Disse medlemmer minner derfor om at norsk industri og næringsliv på mange områder allerede ligger langt fremme når det gjelder bruk av miljøvennlig produksjonsteknologi. Disse medlemmer viser til at norsk aluminiumsproduksjon slipper ut 2/3 mindre CO₂ pr. produsert enhet enn det globale gjennomsnittet. Det samme kan sies å gjelde norsk petroleumsnæring. Nettopp fordi norsk næringsliv allerede bruker best tilgjengelig teknologi på miljøsidene, er det urimelig å stille de overfor urimelig strenge innstramminger i lovverket, slik stortingsflertallet blant annet gjorde under behandlingen av klimakvoteloven.

Disse medlemmer viser til at både enkeltbedrifter og næringslivsorganisasjoner har kommet med kraftig kritikk av den næringsfiendtlige linjen som klimakvoteloven innebærer, og ikke minst den negative forskjellsbehandlingen som loven legger opp til for etablering av ny industri. Disse medlemmer viser også til Regjeringens sommel med kvoteallokering, hvor man overfor blant annet gasskraftverket på Kårstø opptrådte svært lite forutsigbart.

Disse medlemmer vil understreke det dilemmaet man vil komme i, når norsk industri og næringsliv pålegges så strenge miljøkrav at de ser seg nødt til å flagge ut for å overleve i den globale konkurransen. Når produksjonen flyttes til land med langt lavere miljøkrav, medfører det en svekkelse både for miljøet, norsk næringslivs fremtid og norsk velstand. Disse medlemmer understreker at så

lenge etterspørsel etter et produkt dekkes av et globalt marked, bør Norge ha rammevilkår som sikrer næringslivet en mulighet til å operere fra Norge. Parallelt kan Norge jobbe for at de generelle miljøkrav skjerpes, men ensidige restriksjoner i et globalt handelsforhold skader bare en selv. Disse medlemmer syns også det er verdt å minne om at hadde norsk aluminiums- og petroleums næring hatt utslipp tilsvarende internasjonalt nivå, hadde Norges totale CO₂-utslipp vært mer enn 50 millioner tonn høyere enn i dag.

Lavutslippsutvalgets rapport

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til hovedkonklusjonene i NOU 2006:18 Et klimavennlig Norge. Rapporten trekker frem mange viktige og fornuftige tiltak innenfor et perspektiv frem til 2050, og disse medlemmer mener rapporten har et godt og nødvendig fokus på kostnadseffektivitet. Disse medlemmer har samtidig registrert at Lavutslippsutvalgets tidshorison og kostnadsbilde ofte utelates i den politiske debatt. Disse medlemmer mener det er lite troverdig når politiske partier baserer sine forslag på Lavutslippsutvalgets foreslåtte tiltak, men fremskynder tidshorisonen med 30 år uten å kunne gi noen resonnement om hvilke endrede forutsetninger som tilsier slike kvantesprang.

Norske forbrukere

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Stortinget i langt større grad bør bruke "gulrot fremfor pisk" for å legge til rette for miljøvennlig atferd. Disse medlemmer mener den enkelte forbruker har et ansvar for, og en mulighet til, å gjennomføre fornuftige miljøtiltak gjennom bevisste valg. Disse medlemmer er overbevist om at folk flest ønsker å velge miljøvennlige produkter, men at rasjonelle mennesker veier den antatte miljøfordelen opp mot kostnader og mulige ulemper. Disse medlemmer mener man bør legge til rette for at forbrukere lettere skal kunne ta produktvalg basert på informasjon om produsentland og hvor varens komponenter har sin opprinnelse. Dette må riktignok gjennomføres med fornuft, slik at næringslivet ikke får urimelige dokumentasjonskrav.

Disse medlemmer avviser en klimabasert miljøpolitikk som innebærer at forbrukerne påføres nye skatter og avgifter med liten eller ingen påviselig miljøeffekt, og der innbetalingene heller ikke øremerkes til effektive miljøtiltak.

Disse medlemmer avviser også en klimabasert miljøpolitikk som ensidig innebærer myndighetsstyrte restriksjoner og forbud som gir negative konsekvenser uten påviselig og viktig miljøeffekt.

Disse medlemmer tror ikke en miljøpolitikk vil lykkes når den baseres på stadig høyere skatter og avgifter, restriksjoner og forbud, eller krav om å skru ned varmen eller dusje mindre. Disse medlemmer tror effekten av politikernes miljøpekefinger kan ha negativ effekt, når vanlige folk ser at miljøavgifter ikke brukes til miljøtiltak eller at statsminister selv ikke vil bytte ut sin oljefyr når Regjeringen anbefaler alle andre å gjøre det. Det samme gjelder når det ikke er samsvar i ord og handling i klimapolitikken. Disse medlemmer vil peke på at den rødgrønne regjeringen blant annet:

- Krever CO₂-rensing på gasskraftverk i Norge, mens Statkraft bygger to gasskraftverk i Tyskland uten at Regjeringen sørger for rensing av CO₂-utslippene.
- Ikke bidrar til fullskala gasskraftverk i Midt-Norge, men bruker 2 mrd. kroner på å kjøpe mobile gasskraftverk i stedet.
- Vil at folk skal fly mindre, men vil subsidiere flyreiser til distriktene.
- Fører en energipolitikk som medfører at Norge i et år med gjennomsnittlig nedbør kan måtte importere kullkraft med utslipp tilsvarende 6 millioner tonn CO₂ (10 prosent av totale norske utslipp).

Økt internasjonal innsats

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om at Norge skal være en aktiv aktør for å sikre internasjonal oppslutning om tiltak mot avskoging i u-land.

Flertallet er enig om at Norge er beredt til å trappe opp innsatsen for tiltak mot avskoging i utviklingsland til om lag 3 mrd. kroner årlig. Det er en forutsetning at det etableres tilfredsstillende mekanismer, for eksempel i regi av FN eller Verdensbanken, som kan sertifisere og håndtere store overføringer til skogtiltak på en betryggende måte. I en startfase vil det derfor være nødvendig å bruke ressurser på å utvikle bl.a. regelverk, overvåkings- og kontrollordninger bl.a. gjennom demonstrasjons- og pilotprosjekter.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger til grunn at den økte innsatsen mot avskoging og klimatiltak i utviklingsland ikke skal gå på bekostning av dagens norske innsats mot internasjonal fattigdom. Nivået for innsatsen mot internasjonal fattigdom skal holdes på minst samme reelle nivå som i 2008 i årene framover. Tiltak mot avskoging i utviklingsland skal komme i tillegg til dette og blir en del av en økende samlet norsk bistandsramme.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om at den økte innsatsen mot avskoging og klimatiltak i utviklingsland ikke skal gå på bekostning av dagens norske innsats mot internasjonal fattigdom. Midlene til innsats mot avskoging og klimatiltak i utviklingsland skal derfor i sin helhet bevilges utenom den samlede norske bistandsrammen og Regjeringens varslede opptrapping av denne.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om at Norge signaliserer vilje til å bidra til pilotprosjekter for å utvikle slike systemer allerede fra 2008.

Flertallet er enig om at norske tiltak mot avskoging i u-land skal komme i tillegg til dagens overoppfylling av de norske Kyoto-forpliktelsene. Videre er flertallet enig om at Norge vil støtte opp om arbeidet for bærekraftig skogforvaltning.

Flertallet viser til at Norge leder et internasjonalt arbeid som blant annet gjorde seg sterkt gjeldende under klimakonferansen på Bali, for å utvikle effektive finansieringssystemer og sertifiseringsordninger for å hindre avskoging i utviklingsland. Norges initiativ vil også kunne påvirke sentrale u-land positivt i klimaforhandlingene frem til Partsmøtet 2009. Samtidig er flertallet enig om at tiltak for å hindre avskoging må innlemmes i en fremtidig klimaavtale, slik at norske midler som brukes for å bevare skog inngår som en del av oppfyllelsen av vår framtidige forpliktelse fra det tidspunkt en framtidig klimaavtale er på plass.

Flertallet er enig om at Norge i forhandlingene om et globalt klimaregime foreslår at det etableres en arbeidsgruppe som gis i oppgave å utarbeide forslag til hvordan internasjonal skips- og luftfart bør inkluderes i en post 2012-avtale. Den Internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO) og Den internasjonale luftfartsorganisasjonen (ICAO) skal søkes inkludert i arbeidet. Norge vil arbeide for å redusere utslippene fra flytrafikk vesentlig gjennom internasjonale avtaler.

Flertallet viser videre til at karbonfangst og lagring i framtida vil bli viktig for å redusere de globale utslippene, og oppslutning om teknologien vil kunne bidra til å få gjennomslag for en framtidig avtale. Flertallet viser til avtalen, hvor partiene er enige om at Regjeringen skal legge fram en handlingsplan for det internasjonale arbeidet for å fremme karbonfangst og lagring som klimatiltak i løpet av 2008. Gjennom en slik handlingsplan vil vi kunne bidra til teknologioverføring til u-land.

Flertallet viser videre til at det i klimaavtalen slås fast at en betydelig andel av bistandsmidlene i årene framover skal gå til klimarelaterte tiltak. Bistandspolitikken skal bidra til reduksjon av

utslippsveksten gjennom tiltak for utvikling av klimavennlig teknologi, herunder CO₂-håndtering. Tilgang til ren energi, teknologioverføring og -utvikling for energieffektivitet og fornybare energikilder er viktig. Avtalen innebærer en klar målsetting om at Norge skal bli ledende på miljørettet bistand.

Flertallet viser til at tiltak i utviklingsland kan gi tredobbel gevinst i forhold til dyre tiltak i rike land. I tillegg til en større klimaeffekt per krone og en større effekt på det lokale miljøet, kan de gi en betydelig utviklingseffekt. Den grønne utviklingsmekanismen under Kyotoprotokollen (CDM) innebærer at industriland finansierer utslippsreducerende prosjekter i utviklingsland som, i tillegg til å gi investoren utslippskvoter, bidrar til bærekraftig utvikling i vertslandet. Flertallet mener at kapasitetsbygging for håndtering av klimaendringer og gjennomføring av utslippsreducerende tiltak i utviklingsland skal vektlegges.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er positive til den varslede satsingen på regnskog. Disse medlemmer mener at satsingen på regnskog må forutsette at det er robuste systemer i bunn, slik at man kan kontrollere og følge opp at pengene brukes i tråd med forventningene.

Disse medlemmer er positive til arbeidet med internasjonale, forpliktende avtaler, men vil understreke viktigheten av at disse gjøres gjensidig forpliktende og bindene, slik at ikke Norge får spesielt strenge miljøkrav, som vil kunne ha en negativ, konkurransevridende effekt. Disse medlemmer vil påpeke at dagens Kyoto-avtale kun pålegger utslippsrestriksjoner på 36 av 172 signaturland. Det åpner for storstilt vridning av økonomisk aktivitet uten noen tilsvarende bedring for miljøet.

Disse medlemmer mener at arbeidet med CO₂-reduksjoner bør skje gjennom slike internasjonale forpliktende avtaler, med langsiktige, robuste tilnærminger og tiltak.

Disse medlemmer er positive til bruk av et internasjonalt kvotesystem for å redusere CO₂-utslippene. På den måten kanaliseres ressurser dit de har størst effekt. Disse medlemmer er dog overrasket over at Regjeringen har en streng kvotetildelingspolitikk overfor norsk industri, med begrunnelse om at det må gjennomføres CO₂-kutt snarest mulig, samtidig som man legger opp til å være netto selger av CO₂-kvoter på det europeiske markedet. Enda mer overrasket er disse medlemmer over at Regjeringen driver med "trading" i kvotemarkedet, ved å kjøpe billige CDM-kvoter fra uland og selge dyrere Kyoto-kvoter inn i EU-markedet. Hvis Regjeringen skal være konsekvent når den hevder det er viktig med umiddelbare kutt i verdens CO₂-utslipp, så må

den makulere eventuelle overskuddskvoter, ikke selge de videre til andre.

Forskning

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om at Norge skal bidra vesentlig til den globale innsatsen for å styrke kunnskapsgrunnlaget i klimaarbeidet, og at den klimarelaterte forskningen i Norge skal styrkes. Blant annet basert på klimahandlingsplanen fra Norges forskningsråd, er flertallet enig om at Regjeringen skal legge fram en opptrappingsplan for klimaforskning i løpet av 2008. Videre skal Regjeringen etablere et forum for strategisk samarbeid for klima- og miljøforskning etter modell av strategiprosessene OG21 og Energi21, og vil involvere aktører innen klima- og miljøforskning, hvor både forskningsmiljøer, miljøorganisasjoner, offentlige etater og næringsliv samarbeider. Også hensynet til næringsutvikling vil stå sentralt i dette arbeidet.

Flertallet viser til at aktuelle tema for en styrket forskningsinnsats er følgende:

- Forskning på klimaendringer regionalt og globalt. Forskning og overvåking av klimaprosesser og konsekvenser av klimaendringer i nordområdene er spesielt prioritert.
- Konsekvenser av og tilpasning til klimaendringer, blant annet for samfunns- og næringsliv.
- Samfunnsvitenskapelig forskning, som gir økt innsikt i beslutningsprosesser og rammebetingelser i klimapolitikken.
- Utvikling av klimavennlig teknologi.
- Fornybar energi.
- Utvikling av næringsvirksomhet basert på klimavennlig teknologiutvikling.

Flertallet er enig om at det opprettes et demonstrasjonsprogram for utvikling og introduksjon av nye fornybare energiteknologier offshore med en ramme på 150 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009. Flertallet er også enig om at det skal lages en nasjonal strategi for kraftproduksjon fra havmøller og andre marine fornybare energikilder. En slik strategi må se på behovet for særskilt forskningsinnsats, vurdere å opprette et eget senter for forskningsdrevet innovasjon på området, utrede nødvendige lovendringer for å kunne utstede konsesjoner, se utplassering av havmøller i sammenheng med elektrifisering av aktivitet på sokkelen og gjennomføre en arealvurdering for utplassering av fremtidige anlegg hvor hensynet til fiskeriene, det marine miljøet og andre næringer ivaretas.

Flertallet er enig om at satsingen på forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring må økes, først med 70 mill. kroner

i Revidert nasjonalbudsjett 2008 og videre til en total økning på 300 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009, og til minimum 600 mill. kroner i statsbudsjettet for 2010. De offentlige bidragene relatert til forskningen på nye fornybare energikilder skal innen 2010 minst være på nivå med tilsvarende offentlige bidrag til petroleumsforskningen. Den offentlig finansierte petroleumsforskningen skal i tillegg ha et betydelig fokus på klima.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at Norge har forskningsmiljøer innenfor miljø og energi som er anerkjente i verdenssammenheng. Dette potensialet bør styrkes ved å stimulere disse miljøene ytterligere. I tillegg bør disse miljøene engasjeres til å teste ut og implementere ny, kostnadseffektiv teknologi, både for å redusere norske CO₂-utslipp, og for å satse på salg av dette til utlandet.

Disse medlemmer støtter CO₂-prosjektet på Mongstad, hvor man først skal bygge et pilotanlegg for utprøving av teknologi, før man eventuelt bygger fullskala. Disse medlemmer mener derimot at bruk av fellesskapets ressurser på et fullskala CO₂-rensaneanlegg på Kårstø basert på umoden og uprøvd teknologi er uvetting bruk av midler.

Disse medlemmer vil advare mot en holdning hvor politikere forventer at forskningsmiljøene automatisk vil innfri politiske løfter om ny teknologi. FoU-arbeidet bør vektlegge langsiktige suksesskriterier fremfor kortsiktige målsettinger. Ønsket om snarlige CO₂-kutt ved å kommersialisere et produkt på et infantilt stadium må vurderes opp mot nytten av å kanalisere de samme ressurser inn i en modning av teknologien. Disse medlemmer vil i så måte advare mot Regjeringens håndtering av Kårstø-prosjektet, hvor fremdriftsplanen er basert på politiske ønsker fremfor teknologiske forutsetninger. I arbeidet med CO₂-håndtering bør man i tillegg være oppmerksom på at fullskala CO₂-rensing globalt trolig først vil implementeres på kullkraftverk og ikke gasskraftverk, siden CO₂-utslippene fra kullkraftverk er betydelig større enn fra gasskraftverk. Det er derfor viktig at dette perspektivet tas med i teknologiutviklingsarbeidet på Mongstad.

Disse medlemmer viser til at det finnes en rekke spennende teknologiprojekter hvor man tar sikte på å bruke CO₂ som innsatsfaktorer for å lage produkter. En slik tilnærming bør være grunnleggende for norsk CO₂-forskning, slik at CO₂ ikke bare sees på som et problem, men også kan behandles som en ressurs.

Det er viktig å understreke at utvikling av mange nye energi- og miljøteknologier må anses som langsiktige prosjekter, og at det derfor er viktig å ha et langsiktig perspektiv når man snakker om utvikling

og bruk av nye teknologier. Disse medlemmer mener det er feil å avvise prosjekter "fordi det er for langt frem i tid". Disse medlemmer viser til at mange for eksempel har avvist kraftproduksjon basert på thorium, nettopp fordi det er et slikt "langsiktig prosjekt". Disse medlemmer mener man da ikke har tatt inn over seg de utfordringer man faktisk står overfor. Disse medlemmer har samtidig registrert at Regjeringen har stilt seg særdeles positiv til havvindmøller, selv om det prosjektet trolig har tilsvarende lang horisont.

Sektorvise tiltak

Om sektorvise tiltak generelt

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener man bør la markedet få fungere i størst mulig grad når man skal innfri Kyotoavtalen. I så måte er det ikke formålstjenlig å innføre sektorvise krav. Man må sikre at samfunnets ressurser til CO₂-kutt kanaliseres dit de gir størst nytte, uavhengig av hva enkelte politikere måtte ha av kjeppehester. Disse medlemmer merker seg også Jens Stoltenbergs uttalelse til nettavisen 19. april 2007 hvor han sier: "Å tallfeste hvor stor andel av CO₂-kuttene som må gjøres i Norge, gir ingen mening".

Disse medlemmer registrerer at klimameltingen ofte henviser til det tekniske kuttspotensialet fra SFTs tiltaksanalyse. Disse medlemmer vil påpeke at selv om analysen viser at man teknisk sett kan kutte 20 millioner tonn CO₂ i Norge frem mot 2020, så viser den samme analysen at dersom man tar hensyn til kostnader og gjennomførbarhet, så er tallet bare ca. 5 millioner tonn. Disse medlemmer vil understreke at selv i klimapolitikken må man ta hensyn til kostnader og realisme.

Disse medlemmer stiller seg samtidig positive til at SFT bidrar til å kartlegge muligheter som kan gi markedet mer informasjon om hvor kutt kan gjøres og til hvilken kostnad. Disse medlemmer mener også det er fornuftig om myndighetene legger til rette for, og til dels finansierer, forskning og utvikling av teknologi som kan gjøre dagens kostbare tiltak billigere i fremtiden.

Petroleum og energi

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at det er et stort behov for teknologiutvikling og demonstrasjon for å kunne realisere målene for fangst og lagring av CO₂ i Norge. Flertallet viser til at det så langt er lagt opp til to prosjekter for CO₂-håndtering på gasskraftverk i Norge; et totrinns opplegg i tilknytning til kraftvarmeverket på Mongstad og et fangstanlegg tilknyttet Naturkrafts gasskraftverk på Kårstø. Det er avdekket

både teknologiske og økonomiske utfordringer som må møtes.

Flertallet er enig om at arbeidet med utslippsfri kraft intensiveres, og med bakgrunn i tekniske, økonomiske og forsyningsmessige forhold skal kraft fra land/utslippsfri kraft vurderes ved nye utbygginger og større utviklingsprosjekter. I denne forbindelse har Oljedirektoratet, NVE, SFT og Petroleums-tilsynet nylig lagt fram en rapport med en gjennomgang av problemstillinger knyttet til å forsyne petroleumsvirksomheten på sokkelen med kraft fra land. Flertallet er enig om at elektrifisering og klimatil- tak i petroleumsnæringen vil bli omtalt i egnet dokument fra Olje- og energidepartementet til Stortinget i 2008.

Flertallet er enig om at autodieselavgiften økes med 10 øre pr liter, og at bensinavgiften økes med 5 øre pr liter, i statsbudsjettet for 2009.

Flertallet viser til klimaavtalen, hvor partiene er enige om at Norge skal gjenoppta drøftingene med Sverige om grønne sertifikater. Dersom det ikke lykkes å komme frem til et resultat om grønne sertifikater innen 1. juli 2008, er flertallet enig om at Regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med et forslag til omlegging av ordningen for fornybar elektrisitet. Ordningen må innrettes slik at den over tid legger til rette for økt utbygging av ny fornybar kraft i Norge i samme størrelsesorden som en ordning med grønne sertifikater ville gitt. Samtidig må ordningen innrettes slik at den gir mest mulig ny kraftproduksjon igjen for den offentlige støtten. Fram til grønt sertifikatmarked er på plass vil investeringsstøtte til fornybar kraft innenfor dagens notifiserte ordning styrkes gjennom å åpne for høyere støttenivå for å utløse nye prosjekter.

Flertallet ber Regjeringen om å legge fram en bred vurdering av insentivene for økt miljøvennlig utbygging av vannkraft og annen fornybar energi i Revidert nasjonalbudsjett 2008.

Flertallet er enig om at søknader om konsesjon hos NVE innkommet før 5. oktober 2007 behandles etter tidligere regelverk.

Flertallet er enig om at det er en målsetting å øke energieffektiviteten i el-nettet og kraftproduksjonen med 20 prosent innen 2020 gjennom opprusting av el-nettet, effektivisering for å redusere nettapet og utbedring og fornyelse av eksisterende vannkraftverk. Mindre kraftverk må gis lettere tilgang til el-nettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til det stadig økende behovet for energi både nasjonalt og internasjonalt. Disse medlemmer mener det fortsatt ligger et stort potensial for videre vannkraftutbygging i Norge, og

mener det er svært beklagelig at Regjeringen har en negativ holdning til dette.

Disse medlemmer viser til NVEs tall som sier at det er et potensial for 25 TWh bare innen småkraftutbygging, i tillegg anslås et potensial i 10 TWh økt produksjon ved oppgradering av eksisterende vannkraftanlegg, ved siden av at Regjeringen blant annet har avslått 1,5 TWh ny kraft fra produksjon i Vefsna. Disse medlemmer vil understreke at vannkraft antagelig er den reneste kraften vi kan produsere, og at vi ved økt produksjon også kan eksportere ren kraft til andre land.

I tillegg til økt satsing på vannkraftutbygging, er disse medlemmer positive til økt kraftproduksjon også fra andre kilder, både gjennom kjente og mer umodne teknologier. Disse medlemmer vil trekke frem thorium som en mulighet for Norge, selv om en eventuell kraftproduksjon av dette må ses i et lengre tidsperspektiv. Disse medlemmer er positive til det arbeidet som gjøres for å utnytte solenergi, og mener at dette sammen med en rekke andre fornybare energikilder, vil være svært viktige bidrag i en verden som stadig trenger mer energi. Disse medlemmer mener økt miljøvennlig energiproduksjon er en nødvendig del av en bærekraftig klimapolitikk. Disse medlemmer mener dette både vil hindre økt import av kullkraft, man vil bedre forsyningssikkerheten og åpne for mulighet til å eksportere miljøvennlig energi gjennom kraftsystemet.

Disse medlemmer viser til at en bedret kraftbalanse på fastlandet kan frigjøre kraft til elektrifisering av norsk sokkel. Dette vil bidra til å redusere de utslippene denne sektoren bidrar med. Disse medlemmer er positive til å se nærmere på økt elektrifisering av norsk sokkel, men understreker at dette må gjøres på en forsvarlig måte. Det må tas hensyn til feltenes forventede levetid, avstand fra land, kraftforbruk og kostnader ved ombygging på plattformen.

Disse medlemmer mener bruk av fellesskapsressurser på et fullskala CO₂-rensianlegg på Kårstø basert på umoden og uprøvd teknologi er uvetting bruk av midler. Disse medlemmer støtter derimot CO₂-prosjektet på Mongstad, hvor man først skal bygge et pilotanlegg for utprøving av teknologi, før man eventuelt bygger fullskala.

Disse medlemmer vil understreke at både petroleums- og energibransjen allerede bruker betydelige midler på forskning og utvikling av nye teknologier. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å gå i dialog med bransjene når man ønsker å satse på ytterligere FoU på disse områdene.

Disse medlemmer ser med uro på klimaforlikets signaler rundt petroleumsforskning, hvor det kan tyde på at fremtidig klimaforskning vil dreies fra å utvikle teknologi som muliggjør økt olje/gassutvin-

ning over til teknologi som reduserer klimagassutslipp fra selve petroleumsvirksomheten. Disse medlemmer mener sistnevnte er viktig i seg selv, men bør komme som følge av økte bevilgninger til petroleumsforskningsformål, ikke som en følge av at man vrir støtten bort fra annen petroleumsrelatert forskning. Klimaforlikets fokus på at forskningsinnsatsen i fremtiden skal innrettes mot fornybar energi signaliserer en fortsatt svak satsing på petroleumsrelatert forskning. Det mener disse medlemmer er beklagelig i en tid hvor produksjonsraten faller på norsk sokkel.

Disse medlemmer ser positivt på meldingens signal om økt innenlands bruk av naturgass og at man vil bidra til utvikling av tilhørende infrastruktur.

Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen reverserer eget forslag om skatteskjerping for småkraftverk som har søkt konsesjon før 5. oktober 2007. Disse medlemmer vil likevel påpeke at skatteøkningen vil gjelde for alle fremtidige småkraftprosjekter, og således er en forverring av rammevilkårene for utbygging av fornybar energi i Norge.

Transport

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om at klimamålet for transportsektoren er et viktig grunnlag for arbeidet med Nasjonal transportplan. Flertallet fremhever kollektivbruk og sykkel- og gangtrafikk, samt tiltak som reduserer utslipp fra veitrafikk.

Flertallet er enig om å fortsette styrkingen av jernbanen, spesielt i befolkningstette områder og på strekninger med mye godstransport. På bakgrunn av etterslepet i Nasjonal transportplan, NTP, skal veksten i jernbaneinvesteringene øke mer enn veksten i veiinvesteringene i 2009. Flertallet er enig om at for å oppnå dette skal bevilgningene til investeringer i jernbanen økes med 250 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009.

Flertallet viser til at foreliggende utredning om høyhastighetsbane er til behandling hos samferdselsmyndighetene, og flertallet er enig om at dette skal omtales nærmere i NTP 2010-2019.

Flertallet er enig om at Regjeringen skal sette i gang arbeid for å utvikle gode verktøy som vurderer klimaeffekter av ulike tiltak. I forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan 2010-2019 skal det så langt det er mulig foreligge et karbonbudsjett knyttet opp til alle større prosjekter som synliggjør effektene prosjektene og planen som helhet vil ha på de nasjonale klimagassutslippene.

Flertallet er enig om at belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk eller tilsvarende ordning, skal styrkes. Flertallet er

videre enig om at bevilgningen til belønningsordningen for kollektivtrafikken dobles i statsbudsjettet for 2009, forutsatt at det inngås bindende avtaler om lokale og regionale tiltak for redusert biltrafikk. Byområder som ønsker å utprøve veipricing, differensierte bompengesatser eller andre trafikkregulerende tiltak, skal prioriteres. Veipricing er et lokalt virkemiddel. Det vil derfor ikke innføres veipricing uten lokal tilslutning.

Flertallet viser i den forbindelse til at belønningsordningen skal premiere dokumenterte resultater, det vil si en påvist vekst i andelen kollektivtransport på bekostning av personbiltrafikken. I en fase hvor ordningen utvides og styrkes vil det også være nødvendig å basere tildeling på basis av planlagte og politisk vedtatte transporttiltak. Flertallet mener at en forutsetning for tildeling av midler fra belønningsordningen er at det iverksettes tiltak, eller nylig har blitt iverksatt tiltak, som virker begrensende på personbiltrafikken. Det er en lokal beslutning hvilke tiltak som iverksettes.

Flertallet er enig om at det skal utredes hvordan man kan integrere bildelingsordninger i jernbanestasjoner og øvrige kollektivknutepunkter.

Flertallet er enig om at arbeidet med gang- og sykkelveier langs skoleveger og i befolkningstette områder skal intensiveres.

Flertallet er enig om at det skal utvikles sterkere og mer effektive virkemidler som vil bidra til å redusere utslippene på transportområdet utover de tiltak som allerede er satt i verk, og at det er behov for bedre samordning på feltet.

Flertallet er videre enig om at det i statsbudsjettet for 2009, som en del av Samferdselsdepartementets egen organisasjon, opprettes et prøveprosjekt - Transnova - i form av en egen budsjettstyrt bevilgning på 50 mill. kroner. Bevilgningen skal videreføres i minst tre år og vil deretter bli evaluert. Midlene til Transnova skal ikke brukes på infrastrukturprosjekter, men eksempelvis til å øke bruken av alternative drivstoff.

Flertallet er enig om at offentlige virksomheter må ligge i front innen bruk av lavutslippskjøretøy i egen virksomhet, og vil arbeide for at offentlige biler skal gå på CO₂-fritt eller CO₂-nøytralt drivstoff innen 2020.

Flertallet er enig om å arbeide videre med den grønne omleggingen av kjøretøyrelaterte skatter/avgifter og annen regulering som påvirker veitrafikken og fremmer lavutslipps- og nullutslippsalternativer.

Flertallet er enig om at hydrogenbiler bør få slippe gratis gjennom bomringen og ha gratis offentlig parkering, på lik linje med el-biler.

Flertallet mener at det videre arbeidet med biodrivstoff bør vurderes på bakgrunn av høringen

av forslaget om at minimum to volumprosent av årlig omsatt volum drivstoff til vegtrafikk skal bestå av biodrivstoff, stigende til fem prosent i 2009. Forutsatt bærekraftig produksjon og at annen generasjons biodrivstoff er kommersielt tilgjengelig, vil det vurderes en ytterligere opptrapping av andelen biodrivstoff av årlig omsatt volum til vegtrafikk.

Flertallet er enig om at Norge skal samarbeide med blant annet EU, internasjonale organer og drivstoffbransjen for å få på plass ordninger for å fremme bærekraftig produksjon og import av biodrivstoff. Flertallet er videre enig om at Regjeringen skal ta initiativ til en strategi for økt FoU på annen generasjons biodrivstoff og å gi offentlig støtte til utvalgte demonstrasjonsprosjekter.

Flertallet er enig om at det skal være et mål at fra 2012 skal det gjennomsnittlige utslippet fra nye personbiler være på under 120 g CO₂/km. For å nå dette målet må omleggingen av bilavgiftene i miljøvennlig retning fortsette fra og med statsbudsjettet 2009.

Flertallet er enig om at Regjeringen skal utrede om hele eller deler av transportsektoren bør omfattes av et kvotesystem.

Flertallet viser til Regjeringens maritime strategi som ble presentert 3. oktober 2007. I strategien heter det at "Regjeringen vil bidra til at de norske maritime næringer skal levere framtidens innovative og miljøvennlige løsninger". Flertallet er enig om at i samarbeid med verftsneringen og rederiene bør staten arbeide for videre utvikling og utprøving av gassdrevne skip, fartøy drevet med brenselceller og miljøvennlige fiskefartøy.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet peker på at et effektivt og sikkert transportnett over hele landet for persontransport og godstransport også vil være et energieffektivt og miljøvennlig transportnett. Disse medlemmer understreker at det først og fremst er statens oppgave å sørge for full statlig finansiering av bygging, utvikling, drift og vedlikehold av veinettet og jernbanen. Disse medlemmer understreker at staten har et særlig ansvar for å finansiere og legge til rette for etablering av trafikkknutepunkt der flere transportformer møtes, og at skatte- og avgiftsopplegg samt årlige budsjettdisposisjoner ikke hindrer at de ulike transportsektorer kan utnytte egen konkurransekraft innenfor et samlet nasjonalt transportnett.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag om å opprette eget infrastrukturfond på 300 mrd. kroner der årlig avkastning skal brukes til investering i nasjonal infrastruktur.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:22 (2007-2008) om opprettelse av eget statlig vei-

selskap for å kunne finansiere investering i veier med statlige lån.

Disse medlemmer viser til SINTEF rapport A07034 av februar 2007 som dokumenterer at bedre veier totalt sett fører til mindre utsipp og er positivt for miljøet, samt at manglende kapasitetsutvidelse i veisystemet ikke er et egnet virkemiddel for å fremme lavere utslipp fra veisektoren.

Disse medlemmer understreker at Fremskrittspartiet ønsker å forbedre og fornye det eksisterende jernbanenettet i Norge med satsing på persontransport i befolkningstette områder og godstransport over lange avstander. Disse medlemmer viser til Jernbaneverkets egen stamnettutredning som angir behov for 80-100 mrd. kroner i perioden frem til 2040 for å få på plass et godt vedlikeholdt jernbanenett med god kapasitet og hastigheter inntil 200 km/t. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag om å opprette eget infrastrukturfond på 300 mrd. kroner der årlig avkastning skal brukes til investering i nasjonal infrastruktur.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:27 (2007-2008) om å omgjøre Jernbaneverket til et statlig selskap for å kunne finansiere investering i jernbane med statlige lån.

Disse medlemmer mener det er viktig at det utarbeides nasjonal statistikk som gir et korrekt og sammenlignbart uttrykk for energibruk og utslipp av klimagasser fra de ulike transportmidler.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 7 (2007-2008) om Dokument nr. 8:92 (2006-2007) der det heter:

"Samferdselsstatistikk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker for øvrig på at norsk samferdselsstatistikk er mangelfull og har lite sammenliknbar informasjon om hhv. energibruk og utslipp i forhold til utført transport målt i hhv. tonnkm og personkm.

Disse medlemmer ber Samferdselsdepartementet i samarbeid med Finansdepartementet sørge for at det utarbeides nasjonal statistikk for dette av et nøytralt og kompetent nasjonalt organ.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil peke på at fordelene med et nøytralt organ for statistikkutarbeiding vil være at ikke transportsektorene og aktørene i de enkelte transportsektorer selv, gjennom egenproduksjon og såkalte "miljøkalkulatorer", feilinformerer om energibruk og utslipp av klimagasser. Disse medlemmer peker på at det er naturlig at Statistisk sentralbyrå utfører en slik oppgave. Disse medlemmer understreker at slik informasjon er grunnleggende viktig for å gi et riktig grunnlag for prioritering og beslutninger innenfor samferdselsektoren."

Disse medlemmer viser også til samferdselsministerens svar angående samferdselsstatistikk

under Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (2007-2008):

"I innlegget mitt gav eg vel eit svar på det som representanten no etterlyser, for eg merka meg at opposisjonspartia i innstillinga er opptekne av statistikk, m.a. energibruk og utslepp ved transport.

Eg er samd i at det er viktig med gode statistikkar. SSB lagar mange gode statistikkar, nokre av dei på oppdrag frå vårt departement. Og som eg sa i innlegget mitt, vil eg kome opposisjonen i møte på dette området og sjå på kva me kan gjere med dette når det gjeld bestillingar frå SSB som òg tek opp i seg det som opposisjonen ber om på dette området. Me er alle opptekne av å ha korrekte statistikkar, og eg vil på ingen måte unngå å kome i møte eit krav som vil gjere at me får ein diskusjon som byggjer på dei rette kriteria."

Disse medlemmer viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 13 (2007-2008):

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk i storbyene er for ensidig fokusert på restriksjoner og ekstra avgifter på biltrafikken. Disse medlemmer legger til grunn at bilistene ikke velger å stå i endeløse køer uten grunn, men at dette skyldes manglende kvalitet, frekvens og tilgjengelighet til kollektive transportmidler.

Disse medlemmer tar avstand fra ytterligere restriksjoner og avgifter på reisende som forsøker å ivareta sine reisebehov på beste måte innenfor tilgjengelig tilbud, og ønsker derfor denne posten erstattet av et tilskudd til kollektivtransport som fordeles uten at det avkreves restriksjoner og pålegges avgifter på innbyggerne. Det vises til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor dette fremkommer.

En stimulering til bedre framkommelighet, miljø og helse i storbyene kan alternativt oppnås ved å benytte økte midler til nødvendig vedlikehold og investering i nye veier rundt de største byområdene, samt reduksjon i bileiernes ekstra høye belastning med skatter og avgifter slik at en raskere fornyelse til en mer miljøvennlig bilpark kan finne sted.

Disse medlemmer viser til at en økt utbygging av veinettet rundt byer og tettbebygde strøk også vil medføre store positive effekter for kollektivtrafikken, og disse midlene kan derfor reduseres noe."

Disse medlemmer er uenig en klimapolitikk hovedsakelig basert på ytterligere skatter, avgifter og offentlige inngrep, særlig innen transportsektoren. Disse medlemmer understreker igjen at investering i et moderne, effektivt og sikkert transportnett også vil gi god energieffekt og god miljøeffekt. Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:97 (2006-2007) der det pekes på følgende tiltak innenfor samferdsel:

- Bygge moderne, effektive, sikre og miljøvennlige veier
- Effektivisere og optimalisere dagens jernbanenett

- Flytte langtransportert gods fra vei til bane og kjø
- Stimulere til et mer effektivt kollektivtilbud i befolkningstette strøk
- Satse på innfartsparkeringsplasser rundt byer
- Bygging av modale knutepunktterminaler i samferdselsmessig infrastruktur der flere transportformer knyttes direkte sammen
- Økt bruk av gass til skip og samferdsel

Disse medlemmer understreker at offentlig virksomhet må ligge i front når det gjelder bruk av transportløsninger som er energi- og miljøeffektive.

Disse medlemmer tar avstand fra en utvikling mot økte skatter og avgifter, restriksjoner og reguleringer som kun har symbolverdi og som påfører ekstra ulemper for den enkelte og for næringslivet, med "miljøtiltak" som alibi. Økte skatter på transport og mobilitet i form av veiprisering, køskatter, skatt på parkering og tilsvarende øker landets kostnadsnivå og hindrer sunn økonomisk vekst og utvikling.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:97 (2006-2007) Om Kyoto-tiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet. Disse medlemmer peker spesielt på at følgende tiltak anbefales:

- Lavere bilavgifter som stimulerer til raskere utskifting av bilparken
- Redusere avgift på hybridbiler og lignende
- Høyere vrakpant
- Skatte-/avgiftslettelser som stimulerer til bruk av alternativt drivstoff

Disse medlemmer advarer mot en videre opptrapping av satsing på biodrivstoff før nasjonale og globale konsekvenser av produksjon av biomasse er bedre avklart. Disse medlemmer viser bl.a. til at det er fremkommet kritiske syn på at slik produksjon kan gi økt avskogning og redusert produksjon av matvarer. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre at biodrivstoff har et positivt CO₂-regnskap og er kostnadseffektivt. Regjeringens fremdrift tar ikke tilstrekkelig med slike hensyn.

Disse medlemmer mener tiltakskostnadene pr tonn CO₂-reduert foreløpig er for høye i forhold til andre tiltak.

Disse medlemmer peker også på at de driftsmessige konsekvenser på kjøretøy ved bruk av biodrivstoff også bør avklares bedre.

Disse medlemmer peker på at det foregår et omfattende arbeid hos bilprodusentene for å gjøre alle biler mer energieffektive og derved også redusere utslipp av ulike klimagasser. Disse medlemmer peker på at staten bør bruke skatte- og avgiftssystemet aktivt for å motivere til en omfattende for-

nyelse av bilparken i Norge og peker på dette som et svært nyttig tiltak for å redusere utslippet av klimagasser innenfor veibasert transport.

Disse medlemmer understreker at et norsk kvotesystem bør integreres med EUs kvotesystem slik at ikke norske innbyggere og norsk næringsliv gjennom tiltak innenfor transportsektoren påføres norske særskatter, særavgifter eller særlige offentlige inngrep basert på ensidige norske klimabegrunnede miljøtiltak.

Disse medlemmer mener at den maritime næring trenger stabilitet og langsiktighet i sine rammebetingelser. Disse medlemmer mener i denne forbindelse at Regjeringens innkreving av 14 mrd. kroner fra næringen i forbindelse med innføring av ny rederiskattemodell, som svekker rederienes konkurransekraft og deres muligheter til å investere i ny teknologi og nye skip, både er svært uheldig og er grunnlovsstridig.

Landbruk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at det er viktig å ikke pålegge nye særnorske tiltak, som medfører nye byrder for forbruker i form av nye subsidier og økte matvarepriser.

Industri

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, anser det som viktig at Norge arbeider for å utvide det europeiske kvotesystemet. Aktuelle sektorer er bl.a. metallindustri, kjemisk industri og transportsektoren.

Flertallet er enig om at Regjeringen, i dialog med industrien, i løpet av 2008 skal vurdere virkemidler, herunder kvoteplikt og frivillige avtaler, for den delen av industrien som ikke er underlagt CO₂-avgift eller obligatorisk kvoteplikt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at norsk industri ikke pålegges strengere miljøkrav enn sine konkurrenter i andre land, da disse medlemmer er bekymret for at dette kan føre til nedleggelse og utflugging av bedrifter til andre land. Disse medlemmer viser til sine merknader om klimakvoteloven i denne innstilling.

Disse medlemmer mener at allerede etablerte norske særordninger som svekker norsk konkurranseevne for norsk industri, fiskeri eller skipsfart, bør avvikles.

Bygg

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om en betydelig

økt aktivitet innen utvikling av energieffektive bygg. Partene legger til grunn at en del av økningen i Energifondet går til å styrke Enovas program for "Bygg, bolig og anlegg", slik at det gis større muligheter til å utvikle og ta i bruk nye effektive byggemetoder og materialer. I dag dekker programmet både eksisterende og nye næringsbygg, boliger og anleggsprosjekter. Styrkingen av satsingen vil innebære at det nå gis muligheter for å utvide programmet og oppnå flere konkrete resultater og varige markedsendringer på bygg- og anleggssiden.

Flertallet er enig om at vilkårene for utbygging av fjernvarme må styrkes.

Flertallet anser det som viktig med økt innsats på tiltak for å erstatte oljefyring med fornybar energi. Støtte til investeringer i varmeproduksjon basert på bioenergi, avfall eller varmepumper er dekket av Enovas programmer innen varme og foredling av brensel. Enovas programmer rettet inn mot industri-sektoren bidrar også til redusert bruk av olje eller omlegging til fornybar energi.

Flertallet legger til grunn at de økte rammene i Energifondet bidrar til en betydelig økt aktivitet og betydelig økte resultater innen konvertering av oljefyring og omlegging til fornybar energi. Som varslet i klimameldingen, viser flertallet til at Regjeringen vurderer å innføre forbud mot å erstatte gamle oljekjeler med nye i bestående bygg.

Flertallet er enig om at det innen utgangen av 2008 lages en handlingsplan for overgang fra fossile energikilder til fornybare energikilder til oppvarming.

Flertallet er enig om at det skal sikres målrettet og koordinert virkemiddelbruk for økt utbygging av bioenergi med inntil 14 TWh innen 2020.

Flertallet er enig om at det skal etableres en støtteordning til konvertering av oljekjeler til fornybar varme i regi av Enova. Videre er flertallet enig å om å vurdere å innføre forbud mot å erstatte gamle oljekjeler med nye i bestående bygg, og å innføre forbud med hjemmel i plan- og bygningsloven mot installering av oljekjel i nye bygninger. Loven skal etter planen tre i kraft 1. januar 2009. Flertallet er også enig om at det skal arbeides videre med å sikre at det ikke legges om fra olje til strøm ved utskifting av oljekjel i bestående bygg.

Flertallet anser det som viktig at det er fastslått at energikravene i Teknisk forskrift skal revideres langt oftere enn det som hittil har vært vanlig, minimum hvert femte år.

Flertallet er enig om at erfaringene med passivhus skal følges opp, og at det skal vurderes å innføre krav om passiv husstandard for alle nybygg innen 2020.

Flertallet er enig om at satsingen på det nylig etablerte lavenergiprogrammet trappes opp. Det set-

tes av tilstrekkelige midler til kompetanseoppbygging i næringen, gjennomføring av forbildeprosjekter og forskning og utvikling på stadig mer energi- og miljøvennlige byggevarer og byggeløsninger.

Flertallet anser ikke dagens system med egenkontroll i byggesaker som tilfredsstillende, og det er derfor enighet om at det skal innføres nye og strengere regler om kontroll og tilsyn i byggesaker i forbindelse med ny plan- og bygningslov. Kontrollen skal være obligatorisk og uavhengig. Det kan også gis forskrifter om hvilke områder det kan føres uavhengig kontroll og tilsyn på. Flertallet mener at nye energikrav vil være et viktig område for skjerpet kontroll med byggetiltaket og økt tilsynsvirksomhet fra kommunens side.

Flertallet er enig om at det skal være gode støtteordninger gjennom Husbanken og Enova for ønk-tiltak i bedrifter og husholdninger.

Flertallet er enig om at offentlige nybygg, så langt det er praktisk mulig, må overgå de til enhver tid gjeldende energikrav.

Flertallet er enig om å innføre krav om fleksible energisystemer i alle nye offentlige bygg og ved hovedombygging av offentlige bygg på over 500 kvm.

Flertallet er enig om å forberede forbud mot oljefyring som grunnlast i offentlige bygg og næringsbygg over 500 kvm når man erstatter gamle oljekjeler eller i forbindelse med hovedombygginger som berører varmeanlegg, fra 2009. Det tas endelig stilling til spørsmålet i forbindelse med statsbudsjettet for 2009.

Flertallet er enig om at det skal arbeides videre med en ordning med tilbud om energisjekk av boligbygg for å bidra til å realisere enkle og effektive sparetiltak innen 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener energieffektivisering i bygg er god energi- og miljøpolitikk. Disse medlemmer mener det vil være fornuftig å se på nye ordninger som vil fremme dette, som for eksempel bedre avskrivningssatser for energi- og miljøtiltak i nybygg. I dag avskrives tekniske installasjoner ofte over lengre tid enn varens levetid. Ved å redusere dette til for eksempel fem år, stimulerer man til bedre energieffektivitet i næringsbygg.

Disse medlemmer mener man også i private husholdninger har et potensial, og mener installering av alternative energikilder i boliger både vil kunne bidra til å redusere kraftbehovet, samt skape et mer fleksibelt opplegg for forbrukerne. Disse medlemmer mener man kan stimulere til dette for eksempel gjennom en halvering av merverdiavgiften på investeringer i alle miljøvennlige oppvarmingskilder i husholdningen. Disse medlemmer vil

understreke at det vil gi langt bedre effekt enn en smal støtteordning til pellets-kaminer og varmepumper. Disse medlemmer mener dette over tid både vil redusere kraftbehovet og gi et mer fleksibelt energisystem, som ikke er så sårbart for svingninger i kraftproduksjonen. Disse medlemmer mener også det kan være fornuftig å stimulere til utbygging av lavenergihus, både økonomisk og ved signaler om mer fleksible krav for tilkobling til fjernvarme i noen områder.

Offentlig forvaltning

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig om at det skal stilles konkrete krav til energibruk og energiforsyning i offentlige byggeprosjekter. Kravene bør så langt det er praktisk mulig være strengere enn minimumskravene i teknisk forskrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig at offentlig sektor går foran som gode eksempler. Det offentlige bør legge både miljømessige og økonomiske hensyn til grunn, når det gjøres innkjøp, foretas nyinvesteringer og nybygging. Disse medlemmer vil samtidig advare mot direkte eller indirekte press overfor norske kommuner til å gjennomføre CO₂-reducerende tiltak med kostnader langt over CO₂-kvotepris.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

St.meld. nr. 34 (2006-2007) - norsk klimapolitikk - vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 14. februar 2008

Gunnar Kvassheim

leder

Inga Marte Thorkildsen

ordfører

